

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECC

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček, račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Občina - steber države

Predstavnik državne volje v naši banovini, ban, je na podlagi zakona in z vso avtoriteto svoje visoke službe izjavil, da bodo občinske volitve popolnoma svobodne. Členi 41—52 novega zakona o občinah zabranjujejo vsak poseg kogarkoli v volilno svobodo in stavljajo vsako nasilje v tem pogledu pod kazensko sankcijo, člen 15 uredbe o glasovalnem postopku pri volitvah občinskih odborov pa nalaga tako državnim kakor občinskim oblastvom dolžnost, da pazijo na objektivni postopek volivnega odbora, ki je odgovoren za to, da se volitev izvrši zakonito. Nobeno oblastvo ne sme v nobenem primeru klicati volivca na odgovor zaradi glasu, ki ga je oddal pri volitvah (člen 43 zakona o občinah). Svoboda volitev je zajamčena tudi po ustavi kot ena najvažnejših državljskih svoboščin. Zato so dana vsa jamstva, da bo pri občinskih volitvah, ki so pred durmi, vsak lahko svobodno sam po svoji vesti brez vsakega vpliva ali pritiska, ki bi onemogočal ali oteževal njegovo svobodno izbero, oddal svoj glas za onega, ki ga bo po svojem lastnem presodku smatral za vrednega svojega zaupanja. Namen občinskih volitev je, kakor smo istotako slišali z drugega mesta, ki se smatra kot merodajno, »da se občine vrnejo v roke izvoljenim zaupnikom naroda in da pridejo te občine v roke poštenih in sposobnih občanov ter treznih gospodarjev«. Najvišja državna oblast zaupa ljudstvu, da bo samo take poštene in sposobne in trezne gospodarje kot svoje občinske može oziroma župane izvolilo in mu je ravno zato dala in zajamčila popolno svobodo. In zato bodo dobile občine po volji in namenih vlade dobre in vestne gospodarje, ki bodo občinsko premoženje upravljali v blagor občanov, samo, če se bo ta svoboda najskrupuloznejše spoštovala in z vso avtoriteto zakona čuvala.

Gospod ban, ki je edini upravičeni in poklicani v izvrševanju in tolmačenju zakonov ter državne volje, je nadalje označil občinske volitve kot izključno gospodarsko zadevo naših občin. Politika, politične stranke in strankarski vplivi, četudi bi se odevali v še tako lepo obleko, nimajo pri občinskih volitvah ničesar opraviti. Liste so osebne, to se pravi, zakon daje ljudstvu svobodo, da izbere osebe, katerim zaupa, po njihovih osebnih zmoglostih in moralnih kvalitetah, neoziraje se na to, kakšno je njihovo politično prepričanje in kakšni so njihovi nazorji o vprašanih svetla, človeštva in človeške družbe. Zakonodavec si želi na čelo občinam poštene gospodarje, neomadeževane značaje in za korist občanov vnete može, njihova filozofija, strankarska orientacija, ako in kolikor je imajo, in njihova mnenja o raznih problemih zemeljskega planeta, so čisto postranska zadeva, kakor je postranska zadeva, ali se kandidati za župansko mesto za svojo osebo zanima za moderni sport ali ne. Vpraša se samo, ali je zmožen gospodar, čistega značaja in čistih rok in udan občinam interesom, ne pa samo za svoj žep. Ljudstvo, ki take ljudi dobro pozna in ve ločiti onega, ki je v resnici skrben za obči blagor, od onega, ki se samo hlina, kako mu je zelo mar občine, banovine in države, v resnici pa mu je prvo lastni profit — ljudstvo bo sigurno izbralo samo najspodobnejše in najvrednejše, ki jim ne bo smela zaupati samo občina, ampak tudi država!

Zakaj — bodi to povedano raznim takim ljudem, ki mislijo, da so bile občinske volitve razpisane ne zato, da se občine vrnejo v roke izvoljenim zaupnikom naroda, ampak zaupnikom kakšne klike — naše slovensko ljudstvo je brez izjeme brezpogojno udano državi, edinstvu Jugoslavije in Jugoslovanov, bratov, s katerimi se je iz lastne volje politično združilo, da bo samo živel srečno, svobodno in ravnopravno z vsemi, ki to državo v medsebojni ljubezni in slogi tvorijo, in da bodo poštene ljudi in torej tudi same dobre in odkrite Jugoslovane, resnično udane državi, ne pa takih, ki morebiti udanost do države samo rabijo kot firmo za druge namene. Saj taki se najdejo povsod po vsem svetu in tudi pri nas. Svobodna ljudska volja bo sama preskrbela, da licemerci in spekulanti ne bodo zasedli javnih mest kakor tudi ne tisti, ki so nagnjeni k zapravljanju narodnega premoženja in k zadovoljevanju svojih sebičnih nagnov na škodo in stroške občanov.

Iz vseh teh razlogov smemo z vso upravičenostjo trdno upati, da bo rezultat bližajočih se občinskih volitev v resnici tak, kakor si ga želi zakonodavec, kakor si ga želi vrhovna oblast in vsi poklicani tolmači državne volje in kakor si ga želi vsak pošten človek in ogromna večina našega ljudstva; da se bodo naše občine v resnici vrnile v roke izvoljenim zaupnikom naroda in da bodo prišle v roke poštenih in sposobnih občanov ter treznih gospodarjev. Vsaka vladavina, naj bo njena oblika takda ali takda, mora biti naslonjena na ljudstvo, naj se ta volja razodeva na kakršne koli način. Zaupanje ljudstva mora nositi vladno oblast, da je trdna, da ne zaide in da najde vedno pravo pot do občega blagorja in plodovitih iniciativ in z vso učinkovitostjo ter energijo, ki jo more črpati le iz ljudskih sil, iz ljudske sposobnosti in iz ljudskega nabra. Najširša pa obremenjena najtrdnjša baza državi in državniku pa je občina, ta osnovna celica državnega organizma; zdravo občino pa bomo imeli le, če jo bodo vodili dobri

Zakaj bo Amerika priznala Rusijo?

New York, 26. sept.

Združene države Severne Amerike se bavijo sedaj s tremi važnimi problemi. Najvažnejše vprašanje je notranje vprašanje, namreč, kako izvesti obnovo gospodarstva, s katero se bavi poseben urad, takozvana NIRA. Danes so razen avtomobilske industrije vse industrijske panoge brez izjeme sprejele delovne statute, ki določajo v smislu Rooseveltovega načrta minimalne mezde in skrajšan delovni čas; sedaj bo treba čakati, kakšne rezultate bo to prineslo.

Drugo vprašanje je razorožitev, o kateri se bo zopet razpravljalo v Ženevi. Ameriška javnost na ta problem ne polaga veliko važnosti, ker je prepričana, da bo ostal nerešen, kakor je bil do sedaj. Ni si izlepa mogoče predstavljati, da bi Nemčija sprejela rok 4 let, med katerim bi velesile kontrolirale, kako Nemčija izvaja razorožitvena določila, kakor bi se šele začelo splošno razoroževanje vseh velesil — ko pa pravijo Nemci, da po 14 letih nenakopravnosti ne morejo več čakati na praktično priznanje svojega enakopravnega položaja v svetu.

Tretje vprašanje pa je formalno-juridično priznanje ruskih Sovjetov. To vprašanje je danes pravzaprav glavno politično vprašanje USA in sicer zato, ker se zveztava z gospodarsko obnovo Amerike, Roosevelt namreč pri tem vprašanju nikakor ne vodi kakšna ljubezen do Rusije, ali pa kakšna simpatija s socialnim sistemom boljševizma, ampak zgolj razlogi praktične narave. V prvi vrsti gre za to, da se odpre ameriški volni ruski trg, ker se, kakor znano, farmerji, ki proizvajajo volno, nahajajo že dolgo v hudi krizi. Ameriška Unija mora prodati v Rusijo najmanj en milijon bal volne, pa tudi velike množine mesa in masla, kakor tudi stroje.

Sovjeti sicer nimajo preveč interesa na ameriški volni, maslu in mesu, ki ga Rusi sami zadosti producirajo za izvoz, pač pa krvavo rabijo strojev, posebno pa železniskega materiala. Ko je poleti v Londonu zborovala svetovna gospodarska konferenca, je ameriški državni tajnik Hull predlagal Litvinovu, ko ga je leta vprašal, ali bi mogli Sovjeti dobiti v Ameriki strojev, naj Sovjeti kupijo

Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt

Ne iz ljubezni do nje, temveč do svoje volne

Pravno priznanje že 1. novembra?

od USA tudi velike množine volne, je Litvinov odgovoril, da bi bilo to mogoče, toda samo pod pogojem, da USA formalno prizna Sovjete. Hull je odgovoril, da to ne bi bilo več izključeno. Pogajanja o tej zadevi so se potem vodila v Ameriki med Rooseveltom samim in neuradnim zastopnikom Sovjetov v Washingtonu. Skvirskim, ter načelnikom trgovinskega urada Rusije v New Yorku, Petrom Bogdanovim.

Ovire

Ovire, ki so se do sedaj stavile na pot obnovi diplomatskih odnosov med Ameriko in Rusijo, so danes odstranjene. Zanimivo je, da so se priznanju Sovjetov najbolj upirale ameriške delavske organizacije, ki so v rokah socialne demokracije, katera je boljševikom skrajno sovražna. Ameriški delavski sindikati se pa danes v tem pogledu Rooseveltu ne upirajo, ker uživa danes predsednik Roosevelt med ameriškim delavstvom zaradi svoje socialne politike največje simpatije. Pa tudi protestantske sekte, ki so do zadnjega časa bile najodločnejše proti vsaki zvezi z brezbožnimi Sovjeti, ne delajo danes več opozicije, ker je pač gospodarski in socialni položaj USA danes tak, da je treba ameriški industriji z vsemi silami pomagati do obnove, kar ni mogoče brez novih trgov.

Priznanje 1. novembra

Na formalno-juridično priznanje Sovjetov od strani USA torej ne bo več treba dolgo čakati. Po dosedanjih informacijah se bo to priznanje izvršilo 1. novembra t. l. in sicer, še preden se sestane kongres, ker hoče Roosevelt, ki je vsled zaupanja ljudstva postal že napol diktator, postaviti poslanca enostavno pred izvršeno dejstvo, da se izogne mučnim in popolnoma nepotrebnim polemikam, ki slanejo samo veliko časa in denarja, realnega pomena pa nimajo nobenega.

Odmevi iz Sinaje

1. Kratek komunike Madjarska se uklonila velesilam 2. Kdo pojde v Rim?

Bukarešta, 26. sept. (a) Rador poroča: Sinoči je bil v Sinaji objavljen ta-le komunike:

Stalni svet Male zveze je danes nadaljeval od 16 do 20 razpravo o vprašanih, ki so na dnevnem redu.

Jutri popoldne bo imel stalni svet Male zveze svojo tretjo sejo, v četrtek pa še dve seji, nakar bo izdan komunike o celokupni razpravi drugega obveznega letnega zasedanja Male zveze.

Bukarešta, 26. sept. (a) Rador poroča: Poučeni krogi izjavljajo, da je netočna vest, da bi bila konferenca Male zveze sklenila poslati v Rim enega od treh zunanjih ministrov Male zveze. O tem vprašanju konferenca vobče ni razpravljala.

Madjari: „Tudi brez revizije“

Budimpešta, 26. sept. b. V današnjem »Pester Lloyd« je izšel značilen članek v zvezi s konferenco Male zveze v Sinaji posebno z ozirom na gospodarski sporazum, ki je na tej konferenci baše glavni predmet razgovorov ministrov vseh treh podonavskih držav. »Pester Lloyd« piše, da je Madjarska ponovno svečano izjavila, da je pripravljena skleniti s sosednjimi državami dvostranske trgovinske pogodbe, če bi prišli obojestranski interesi do pravičnega izraza. To stališče se je naglašalo tudi ob priliki pogajanj madjarskega zunanjega ministra Kanye v Parizu. Drugačno sodelovanje Madjarske odklanja, posebno še, če bi se jo prištegnilo v podonavsko konfederacijo, kjer bi bila stalno izpostavljena nevarnosti zaradi večine. Svetu Male zveze ne bo preostalo nič drugega, kakor da se sprijazni s temi okoliščinami, ki so jih odobrile tudi velesile in da zavzame svoje stališče. Madjarska je pripravljena, da pristopi k sporazumu, če se bo gospodarska neurejenost Podonavja uspešno pobijala. Pisanje »Pester Lloyd« je značilno, čeprav je precej zavito, posebno če se vpoštevja izjava madjarskega ministrskega predsedni-

ka in zunanjega ministra, ki je odločno izjavil, da je Madjarska pripravljena na vsak sporazum in gospodarsko sodelovanje, če se spremenijo nekatere klavzule trianonske pogodbe. Baš tu je ležal vzrok, da je Avstrija odklonila zunanepolitično linijo z Madjarsko, ker noče nobena avstrijska vlada sodelovati v revizijski kampanji. V Parizu in Londonu so Kanyji jasno povedali, da ne more biti o reviziji niti govora, da pa se Madjarska lahko priključi sporazumu za obnovo srednje Evrope.

Danes meni Anglija čisti italijanstvo na Malti

London, 26. septembra.

Angleški guverner Malte, sir David Campbell je izdal nedavno kraljevo odredbo, s katero odvzema avtonomni malteški vladi, ki jo vodijo, kakor znano, italijanski nacionalisti, policijo in jo popolnoma podreja imperijalni vladi. Ta odredba, ki jemlje malteški avtonomni vladi iz rok važno orodje, pa Italijanov ni toliko zadela, kakor druga odredba sira Campbellja, ki se tiče inozemcev in inozemskih zavodov na otoku.

Ta odredba namreč določa, da odslej ne bo noben inozemec mogel na Malti vršiti kakršnekoli obrti in tudi ne bo mogel biti nikjer nastavljen, niti otvoriti kake šole, ali voditi kakšen zavod, pa tudi nobenega javnega lokala, ako ne bo dobil specialnega dovoljenja od guvernerja. Guverner bo v vsakem slučaju odločal posebej, ali bo dal dovoljenje ali ne, in bo tudi določal čas in pogoje, pod katerimi bo smel inozemec voditi na otoku kakšen posel ter bo koncesijo lahko vsak hip brez vsake motivacije odvzel. Guverner bo lahko tudi izgnal z otoka vsakogar, ki bi kršil te navedbe.

Oficijozna agencija »Reuters« pravi, da bosta občutili v prvi vrsti posledice te stroge ordonnance obe italijanski šoli na Malti, ki jih podpira mal-

teška vlada oz. njen prosvetni minister Mizzi, ki je glavni vodja in propagator italijanstva na otoku. »Times« pišejo, da se je z guvernerjevima odredbama napravil konec političnim homatijam, ki že 60 let zastrupljajo politično življenje na Malti. Anglija je bila zelo potrpežljiva in je vrnila malteški vladi po zadnjem sporu z oblastmi britskega imperija avtonomijo, toda malteška vlada se ni pokazala lojalno. Njen ministrski predsednik Mifsud Bonnici se je ljuto boril naprej proti britanskim oblastem in jim je stavil na pot vse mogoče ovire. Mifsud ne bi mogel voditi tako uspešne opozicije — pravijo »Times«, — ako ne bi bil imel podpore iz inozemstva. Potrpežljivost Anglije je minula, ko je prosvetni minister Mizzi nedavno izjavil, da »mora italijanstvo na Malti zmagati, ko Mussolinijeva Italija narekuje vsemu svetu pogoje miru in napredka.« Anglofilška stranka je posvarila nacionalistično vlado, naj ne tira stvari do skrajnosti in naj se premisli, toda nacionalisti so odgovorili na to s tem, da so propagando za italijanstvo še podvojili.

Ker je bila angleška vlada pred enim letom odpravila italijanski pouk na državnih osnovnih šolah, je italijanski fašizem napel vse sile, da se otvorijo na Malti zasebne italijanske šole. Fašistična propaganda na Malti, koje prebivalstvo pravzaprav ni italijansko, ampak tvori poseben rod, ki pred pol stoletjem niti ni sanjal o italijanstvu, je postala zadnji čas naravnost predzna. Italija je otvorila svojo Casa del Fascio v središču Malte, La Valletti, kjer obstoja tudi Balilla in Avangardisti. V glavnem mestu obstoja tudi fašistično izobraževalno društvo, kamor hodijo predavati fašisti iz Italije. Fašizem je otvoril v La Valletti tudi dve zasebni osnovni šoli in večerne kurze. Vrhetega obstoja tudi vzgojni zavod Montessori, v katerem poučujejo prvovrstni italijanski učitelji. Poleti pa pošiljajo otroke na počitnice v Italijo, ne da bi stariši potrošili en sam vinar, samo zato, da jih tam navdušijo za fašistični iredentizem.

V Italiji so seveda zaradi tega zelo razburjeni in ogorčeni in dolžijo Anglijo, da preganja italijanski jezik in kulturo, kar je v nasprotju z naravnim pravom in z liberalnimi principi angleškega naroda. Vse to ogorčenje pa ne bo ničesar pomagalo, ker je znano, da Anglija za nobeno ceno ne odneha, če jo kdo prisili, da odstopi od svoje liberalne politike v kulturnem ožiru in uporabi edino sredstvo. Fašistična propaganda na Malti je zavzela popolnoma iredentističen značaj, vsled česar je čisto izključeno, da bi Anglija kljub vsemu svojemu prijateljstvu do Italije dovolila še nadalje tako rovarjenje na otoku, ki tvori glavno bazo pomorske oblasti velikega britskega imperija.

Med Nemčijo in Rusijo: zob za zob

Berlin, 26. sept. (a) Med nemško in sovjetsko vlado je nastal spor. Sovjetska vlada je odpoklicala zastopnike in poročevalce sovjetskih listov ter sporočila nemškimi časnikiarjem, ki se mude v Rusiji, da morajo najkasneje v treh dneh, to je do 29. t. m. zapustiti sovjetska tla. Ta sklep moskovske vlade so danes sporočili nemškimi oblastem.

PREDSVEM

TRIOIRON-civi!

selektiven
a reprodukcija bo
odlična!

gospodari — zakaj dober gospodar je obenem moralno najtrdnjši in najboljši element in na teh in samo na teh počiva trdno država!

XIV. zasedanje Zveze Narodov

„Led okrog Nemčije“ „Avstrijo imamo radi“

Zeneva, 25. septembra.

(Od Slovencev posebnega poročevalca.)

Zveza narodov se je sestala k svojemu sedaj že 14. zasedanju. Državniki prihajajo zaporedoma, samo ministrov Male zveze se ni, ker sklepajo na daljnem evropskem vzvodu o politiki, ki jo hočejo skupno zasledovati in ki bo dala povoda za večjo razgibanost v Zenevi, kakor hitro pridejo semkaj. »Zenevsko ozračje« se polagoma ustvarja, to je ono ozračje prenapolnjeno nevidne napetosti, ki jo zakriva suknja najstrožje smehljajoče se diplomatske uljudnosti. Prišli so tudi že stari semestri Zeneve, strokovnjaki, ki se jim imena nikjer ne bleščijo, a ki poznajo ta teren in vse tajne zakulise niti in vse strupene vrelce in so zaradi tega bolj nevarni kot pa velike diplomatske zveze, ki pridejo in zatonejo. Vrnili so se tudi časniki, stari znanci Zveze narodov in zenevskih političnih gostin, neizmerno veržirani v vseh intrigah, poznavalci vseh političnih osebnosti, njihovih slabosti in njihovih malih in velikih grehov ter vsikdar pripravljeni, da novincem v par krepih potezih predstavijo politike in ministre z vsemi potrebnimi dopolnilnimi informacijami, ki jih časniki potrebuje, če hoče kakšnega zakrknjenega državnika spraviti do besede.

Letos smo z največjim zanimanjem pričakovali prihod dveh novincev: malega avstrijskega kanclerja Dollfusa in malega nemškega ministra za propagando dr. Gobbelsa. Toda obema ne bo sijalo enako sonce. Avstrijskega kanclerja imamo tukaj radi. Vse ga ima rado. Vsi državniki si štejejo v dolžnost, da z njim pokramljujejo in on je stalno obdan od smehljajočih se obrazov. Stari zenevski gostje ga očetoško potepajo po ramah, neizmerno visoki angleški zunanji minister sir John Simon ga rad objema in Paul-Boncour bi ga rad vedno držal pod roko. Pri otvoritveni seji smo opazili, da daljnogledni galerije, kjer sedijo v lepih splošnih »dame zveze narodov«, niso obrnjeni proti mrkemu Mowinkelju, ampak doli na kanclerja dr. Dollfusa, ki si ga radovedne dame s smehljajočimi očmi druga drugi s prstom podajajo. Dr. Dollfus je letos zvezda in prava senca za Zenevo. Avstrija bo od tega imela le koristi in razum Nemčije ga menda ni danes nikogar v Zenevi, ki bi avstrijskemu kanclerju to popularnost zavidal. Tudi časniki, ki ga imajo radi in kancler se z njimi razgovarja, kot da bi bil njihov stanovski tovariš.

Dr. Gobbels je vkorakal prvič v Zenevo. Že njegov prihod je bil malo čuden. Na kolodvoru sta ga obstopili orjaški postavi zunanje ministrice von Neuratha in stalnega delegata pri Zvezi narodov dr. von Kellera. Nekaj korakov pred njim pa je marširala četica — rekel bi mesarskih pomočnikov, tako korenjasto je izgledala varnostna četa, ki jo je dr. Gobbels naročil, da ga brani proti morebitnim izživljanjem in celo napadom. Pomislite, prvič se je zgodilo, da pripelje inozemski delegat v mesto svetovne bratovščine svojo telesno stražo. Kdo bi zameril zenevskim velikim in malim paglavcem, če so delali cinčne opazke in če se je okrog Gobbelsa, ki bi sam po sebi in zaradi njegove vodilne vloge v nemški revoluciji — Zveza narodov ima notorično široko srce in vsakemu odpušča, samo da se živi v njeno prijateljsko ozračje — strnjeno zagrnila plast neprodirljivega ledu. Gobbelsu mora biti mraz v Zenevi. Nemčija sama že ni prav priljubljena, sedaj pa prihaja še njen delegat kot da bi prišel med same bandite.

Tukajšnji dopisnik »Frankfurter Zeitung«, ki ga imamo časniki radi, je izjavil, da bo svojemu listu poročal, kako mrzlo je za Nemčijo zenevsko ozračje in kako padajo od vseh strani trde besede na naslov Hitlerjeve države. Celotni stari prijatelji, ki so pred enim letom zagovarjali in branili Nemčijo, odračajajo obraze, se izogibljajo Nemcem in če že ni drugače, spregovorijo z njimi par besedi, potem pa se takoj izgubijo po hodnikih. Nemčija je sama tukaj, brez vsake toplota, obdana od samega ledu. Ona je prepričala svet, da je zares nevarna in zato tudi dosegla, da se je zopet ves svet združil, da to nevarnost odbeje. Nikjer se to lepše ne razbere, kakor na zenevskem toplotnem. Na otvoritveni seji, pri kateri sedi Gobbels blizu Dollfusa, se za prvega nikdo ni zmenil. Vsi razvedno pričakujejo dneva, ko bo nastopil kot glavni govornik Nemčije na manjšinski komisiji. Govornik je baje dober.

Toda tukaj zaležejo le govori, iz katerih prihaja toplota. Režiki, severnih govornikov eksplodirajo tukaj ne maramo.

Seveda ga letos ni tukaj, onega v zlato povezanega in z briljantno posutega zastopnika ljudje, da bi prestoloval na svojem sedežu in z mirnim očesom hodil od delegata do delegata, počastil s pogledom častniški oder in poslal tajinstven nasmeh na žensko galerijo. Letos ga ni in zato je pogled na dvorano nekoliko bolj pust. Tam, kjer je sedel dolga leta častivredni svovlasni »madjarski stavec« prof. Apponyi, sedi letos vsa v črno zavita postava njegove žene grofice Apponyi, ki kot delegatinja zastopa svojo državo. Madjari se znajo vrteti na mednarodnih tleh! Prvi pozdrav s predsedniške mize je veljal tej žalostni dami in sleherni govornik ji je poslal par spoštljivih besed. Madjarska je plavalna zopet nad zborovanjem.

Italijanska delegacija je zelo živahna. Baroni Aloisi, ta baron z dalmatinske obale, in državni podtajnik Suvich, ta Suvich iz slovenske Istre, predstavljata letos Italijo, namestna, vsa v gibih in poklonih, kot da bi hotela očarati ta mednarodni parlament. Toda tudi ona se ogiblje Gobbelsa in kaj rada pokazuje, kako dobra prijateljica Avstrije sta oba. Črne oči svigajo tla proti »Milneternichu«, od koder blagodejen alpski obraz vrača odkrite simpatije. Debele aktivke vlačijo s seboj njihovi tajniki. Vsi imamo vtis, da se bodo odprle šele, ko pride Mala zveza in ko se bosta virtuosno zavrteli po zenevskem parketu največji »zvezdi Zveze narodov«, češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, in njegov sijajni partner Romun Titulescu. Toda bojita se menda Suvich in Aloisi še najbolj molčečega Jugoslavana — Jevtića.

Dr. L. B.

Novi odbori

Zeneva, 26. sept. (a.) Skupščina DN je ustanovila tele odbore: Prvi odbor za ustavno in pravna vprašanja, drugi odbor za finančna in gospodarska vprašanja, četrti odbor za proračun in upravo, peti odbor za človečanstvo in socialna vprašanja in šesti odbor za politična vprašanja. Tretji (razorožitveni odbor) se letos ne bo konstituiral, ker se sestane razorožitvena konferenca.

O diplomatskih pogajanjih v Zenevi poročajo v splošnem francoski tisk zelo vzdržno. Splošno se naglašja, da se italijanska diplomacija še vedno trudi, da obvaruje svojo vlogo posredovalca v razorožitvenem vprašanju. — »Echo de Paris« trdi, da so se snočnega poganja med italijanskimi delegati in francoskim zunanjim ministrom Paulom Boncourjem gibala okoli vprašanja efektivne borbenih sil, kontrole in enakosti oboroževanja. Italija sprejme predlog o kontroli, želi pa, da se sprejme paralelno tudi konvencija, po kateri naj bi bila Nemčija po preteku dveh let enakopravna ostalim velesilam. »Echo de Paris« trdi, da je dr. Gobbels zelo nervozen in razočaran, ker ni prišel v Zenevo tudi francoski prvi minister Daladier in namerava zaradi tega čimprej zapustiti Zenevo.

Stališče Italije

Rim, 26. sept. b. Razvoj razorožitvenih pogajanj v Zenevi ni zadovoljil tukajšnje uradne kroge. Predsednik italijanske delegacije baron Aloisi in državni podtajnik Suvich sta nadaljevala napore za sporazum med nasprotnimi mnenji. Cilj teh italijanskih naporov je, da privede razorožitveno konferenco k pozitivni rešitvi brez ozira na to, če se s to rešitvijo ne bodo uresničile vse nade, ki so se polagale na razorožitveno konferenco. Stališče Italije v teh pogajanjih je sledeče: »Mussolini je bil glavni zagovornik politike za popolno razorožitev. Načrt, ki ga je svoječasno predložil, je jasen dokaz za to. Popolna razorožitev je ostala trajen cilj italijanske politike. Treba bo samo počasi in oprežno postopati, kakor so izučile Italijo dosedanja izkušnje. Pakt štirih zapadnih velesil se je pokazal kot dragoceno orodje v te svrhe. V zadnjih dneh se je zelo mnogo govorilo o kontroli oboroževanja in je bilo tudi s tem v zvezi veliko diplomatskih posvetovanj. Stališče Italije v tem vprašanju je enostavno in jasno: Italija sprejme kontrolo, toda pod pogojem, da kontrola velja za vse države enako in pravično.

Mala zveza in Turčija Titulescu obišče Ankaru

Istambul, 26. sept. m. V dobro poučenih krogih v Ankari se čuje, da bo romunski zunanji minister Titulescu v kratkem obiskal Ankaru. Datum obiska še ni določen in se bo najbrž določil v Zenevi na sestanku med Romulijem in Titulescu. O priliki tega obiska se bo po izjavi ankarških političnih krogov skušalo doseči tesnejše politično in ekonomsko sodelovanje z Romunijo. Isti krogi tudi trdijo, da ni izključena tudi tesnejša prijateljska pogodba med obema državama. Nadeje se tu doznava po vestih, ki so dospеле iz Sirije, da je na sedanjem sestanku Male zveze precej razpravljalo že tudi o potovanju Titulescu

v Ankaru, kateremu pripisujejo velik pomen z ozirom na razvoj bolgarske politike. Tukajšnji politični krogi pravijo, da je zanimanje Male zveze za Titulescuovo potovanje v Ankaru predvsem posledica aktivnejše turške politike na Balkanu, ki teži za zblizanjem balkanskih narodov. Izmet paša je pri svojem obisku v Sofiji odločno izjavil, da grško-turški pakt ni naperjen proti Bolgariji, kakor je to tolmachi bolgarski tisk, ampak je le samo prvi člen verige v zvezi balkanskih držav. Radi tega je po izjavi tukajšnjih krogov zanimanje držav Male zveze za potovanje Titulescu v Ankaru popolnoma upravičeno.

Strah pred Japonci

Sidney, 26. sept. b. Avstralski minister za narodno obrambo je izjavil na nekem zborovanju, da je avstralska vlada storila vse potrebno za obrambo Avstralije proti eventualnim napadom od strani Japonske. Minister je naglasil, da se bo obramba izvedla s skupnim sodelovanjem Nove Zelandije in Anglije. Potrdil je, da se bodo zgradile močne pomorske baze. Okrepilo se bo tudi pomorsko brodogradništvo, na obalah pa bodo pomnožene obambne baterije. Vsi dosedanja konjeniški polki se bodo zamenjali s tanki. Povečala se bo tudi domača industrija za izdelovanje orožja.

Hmeli

Zalec, 26. sept. Pri nekoliko čvrstjejših cenah in živahnem povpraševanju se je danes nakupovanje nadaljevalo. Splošno se je plačevalo po 65 do 70 Din za kilogram. Za prvovrstno blago pa se je nudilo tudi do 75 Din. Tendence je bila dopolne zelo živahna, popoldne pa zopet nekoliko mirnejša.

Zatec, 26. sept. Z nakupovanjem hmelja se zelo polagoma nadaljuje, ker so producenti zelo rezervirani. Cene so neizpremenjene in se plačujejo po 37—105 Din za kilogram.

Kdo je zažgal nemški parlament?

Lipsko, 26. sept. (a.) Prvi del procesa zaradi požiga nemškega parlamenta je končan. Iz dosedanjega zasliševanja obtožencev izhaja zlasti to, da van der Lubbe ni poznal svojih soobtožencev. — Glede Bolgarov je dognano, da gre za politične begunce, ki so prišli v Nemčijo iz Moskve malo pred požigom nemškega parlamenta. Izjavljajo, da niso imeli nobenih stikov z nemško komunistično stranko. — Nemški obtožence, poslanca Torgler je odločno izjavil, da ni imel nobene zveze s požarom. Pristavil je, da van der Lubbe ni bil komunist ne po duhu in ne po dejanjih.

V drugem delu procesa bo šlo za samo dejanje. Van der Lubbe je popolnoma osamljen. Na vprašanja predsednika odgovarja s popolno brezbržnostjo. Edina jasna izjava njegova je bila tedaj, ko je odklonil hrano v smislu navodil komunistične stranke. O van der Lubbe se lahko reče, da je bolan, težko pa je ugotoviti, v koliko je ta bolezen narejena.

Zagrebska vremenska napoved: Povečini jasno, z lokalnim manjšim porastom oblačnosti po dnevi. Toplo in stalno vreme.

K občinskim volitvam

I. Kako se vložijo pri sodišču kandidatska lista

Kandidatno listo neseta dva pisma predlagatelja na sodišče. Zakon izrečno zahteva, da neseta dva od predlagateljev listo na sodišče in ne bi bilo v smislu zakona, če bi listo izročila dva kandidata ali namestnika ali dva druga volivca, ki nista liste podpisala kot predlagatelja. V takem primeru bi sodišče kandidatsko listo zavrnilo.

Nadalje zahteva zakon, da morata biti predlagatelja pisma. Predlagatelja bosta pri sodišču izjavila, da vlagata dve kandidatski listi v izvirnih izvodih in toliko prepisov kandidatske liste, kolikor je volišč v občini. Poleg tega bosta z listo vložila tudi posebne »Izjave«, podpisane od vsakega kandidata in vsakega namestnika.

Na pr. v občini, kjer je 18 odbornikov in eno volišče, izročita predlagatelja starešini sodišča:

1. dve kandidatski listi v izvirnih izvodih in en prepis liste. Prepis je brez imen predlagateljev;
2. 36 »Izjav« z lastnoročnimi podpisniki kandidatov in namestnikov.

Sodišče napravi zapisnik, da sta predlagatelja vložila kandidatsko listo. Predlagatelja prebereta zapisnik in ga podpisata.

Predlagatelja dobijo od sodišča potrdilo, da sta vložila dve kandidatski listi v izvirnih izvodih in en prepis ter 36 »Izjav«.

Oba predlagatelja izjavita sodišču, da prideta po 48 urah iskat odločbo sodišča. Po 48 urah bo sodišče obema vlagateljema izročilo en izvod originalne kandidatske liste z odločbo, da je bila lista potrjena. Drugi izvod bo sodišče obdržalo zase, prepis liste brez imen predlagateljev pa bo poslalo občini.

Če bi sodišče listo zavrnilo, je treba vložiti drugo z vsemi prilogi.

Sodiščne liste ne more zavrniti, če je pravilno sestavljena.

Ko sodišče listo potrdi, je zadeva rešena. Oba vlagatelja liste morata biti sposobna, da dasta sodišču potrebne informacije.

Aretacije centrumašev

Bamberg, 26. sept. c. Tu so bili aretirani trije člani bivše bavarske ljudske stranke, ki so vršili propagando proti obstoječemu režimu. Pričakuje se, da bodo prejeti še celo vrsto drugih bivših pristavev te stranke, o katerih je bilo ugotovljeno, da delajo proti novi vladi.

Litva dela topove za Nemčijo

Pariz, 26. sept. (a.) Ker se je razširila vest iz angleškega vira, da delata dve tovarni na litavskem ozemlju za Nemčijo, in sicer ena topove, druga za strupene pline, je litovski poslanstvo v Parizu izdalo noto, v kateri to vest kategorično demantira.

Potres v Italiji

Rim, 26. sept. (a.) Davi je bil v Italiji hud potres. Potres je bil tako silen in je tako dolgo trajal, da so se pokvarile vzmeti potresnerskih aparatov. Tudi iz Ancone poročajo, da so tamkajšnji potresnerski aparati zabeležili prav tako ob 4.33 izredno hud potresni sunek; sunek so občutili tudi v mestu samem, vendar ne hudo. Aparati se niso pomirili čeli dve uri. Vendar doslej ne poročajo ne o škodi ne o človeških žrtvah.

Po največjih vestih iz Abruzzov je bil potres hujši, kakor se je moglo soditi iz prvih poročil. Dozda so našli v majhnih vaseh med Culmono in Chietijem 12 mrtvih in 60 ranjenih. Iz Lame dei Peligni v pokrajini Chietu pa poročajo, da je potres zahteval šest smrtnih žrtev.

Bolgarija - Jugoslavija

Sofija, 26. sept. (a.) Bolgarska uradna brzojavna agencija poroča, da bodo bolgarski cerkveni dostojanstveniki obiskali Jugoslavijo v času med 12. in 25. oktobrom. V tem odposlansvu se bodo nahajali metropolit Stefan, Pavle in Pajsije, episkop Boris, profesor Cankov in gg. Mihajlo Madžarov in Cvetinov. Delegacija bo spremljal prof. Dimitrije Dolgerov, glavni urednik »Cerkvenega vestnika«, dalje protorej Konstantin Kouzharov, urednik »Pastirskega dela«, in Mariu Haribandžijev, tajnik svečeniškega društva.

Belgrad, 26. sept. m. Iz Negotina poročajo, da je prispelo večeraj v Negotin 50 bolgarskih sportnikov iz Vidina, ki so člani sportnega kluba »Bdine« in ki so odigrali tekmo z negotinskim sportnim klubom. Bolgarski gosti so po tekmi korporativno odšli na kmetijsko razstavo, kateri je priključena tudi slikarska razstava. Tu je došlo Bolgarov toplo pozdravljen v imenu svojih tovarišev slikarjev naš umetnik Verner, ki je v znak bratske pozornosti poklonil vidinski občini veliko umetniško sliko. Za prirčne pozdrave in darilo se je v imenu Bolgarov zahvalil uradni vidinske občine Ranev, ki je med drugim izjavil, da je izredno srečen, da lahko kot zastopnik Vidina ponese svoji občini dragoceno sliko, ki jo bo mesto hranilo kot dragocen spomin.

Sodišče za zaščito države

Belgrad, 26. sept. m. Kakor je »Slovenec« že poročal, se bo 30. oktobra začela razprava proti nekaterim mladim ljudem radi razširjanja komunizma. Pred sodiščem se bodo zagovarjali sledeči akademiki: Boris Bojilović, Konrad Wenigerholz, Dušan Bole, Ludvika Sentjurs, Jovana Muhačević, Fedor Kovačič in Boris Kidrič. Za razpravo je že sestavljen senat, kateremu predseduje kasacijski sodnik Vasa Petrovič, od Slovencev pa je v senatu dr. Stuhce.

Koliko mostov je porušenih

Belgrad, 26. sept. (a.) Katastrofalne poplave v dravski banovini so povzročile ogromno škodo na državnih in banovinskih cestah.

V Krški vasi na državni cesti št. 2 je vodovje odneslo gornjo konstrukcijo lesenega mostu.

Promet je ustavljen na državni cesti št. 2 od Brežiškega mostu do Kostanjevice, na državni cesti št. 50 od Celja do Vojnika in na državni cesti št. 52 od Ribnice do Livoda.

Na banovinskih cestah je porušen leseni most čez Savinjo v Celju na banovinski cesti št. 32, dalje leseni mostovi čez Krko v Soteski in v Dvoru na banovinski cesti št. 13, prav tako je porušen leseni most čez Krko v Dragi na banovinski cesti št. 15.

Porušena sta tudi dva lesena mostova čez Bistrico v Duplici na banovinski cesti št. 187 in v Stahovici na banovinski cesti št. 9.

Promet je ukinjen na banovinski cesti št. 15 med Planino in Rakecom, na banovinski cesti št. 54 med Planino in Logatcem, na banovinski cesti št. 13 med Dvorom in Sotesko, dalje med Kamnikom in Gornjim Gradom, pri Zagorju, pri Duplici, pri Sevnici, pri Brežicah, med Šoštanjem in Dolčim, pri Celju in na cesti Laško—Jurklošter, Rimske toplice.

II. Vprašanja in odgovori

Nepismen kandidat, J. M. J. Lahko kandidira tudi nepismen kandidat, toda ne na prvih šestih mestih. Na »Izjavi« ga mora podpisati kak drug moški, ki se podpiše in poleg tega še dve prič, ki s podpisom potrdita, da je bil podpisnik pooblaščen od nepismenega kandidata za podpis. Na pr.: A ne zna pisati; podpiše ga B takole: ime A s pripombo: podpisal B in podpis B. Priči C in D napišeta: Potrjujeva, da je B pooblaščen od A njega podpisal. Podpisi C in D.

Izsiljevanje in podpis. K. S. R. Občinski uslužbenec je od Vas zahteval, da podpisate kandidatsko listo. Ker ste podpis odklonili, vam je zagrozil, da vam občina ne bo plačala, kar vam je dolžna za izvršena dela. Vsiljivca ste vrgli skozi vrata. — Prav ste storili, da ste vsiljevalcu pokazali vrata. Najboljši odgovor na tako izsiljevanje je, da takoj izterjate od občine dolžni znesek; občinskega uslužbenca pa javite državnemu tožilstvu. Tudi občina ga mora klicati na odgovor; za to je pa čas še več tednov, ker taka stvar ne zaslastra takoj.

Narodni poslanec in kandidatura. K. U. V. Vprašate, če narodni poslanec lahko kandidira na prvem mestu (za župana)? — Narodni poslanec lahko kandidira za župana; če bo izvoljena njegova lista, bo pa moral odložiti župansko ali pa poslansko čast. Tako pravi zakon o narodnih poslancih. Župan in poslanec obenem ne more biti.

Razrešeni župan in kandidatura. J. Z. A. Občani Vas hočejo kandidirati na prvem mestu. V bližnji preteklosti ste bili obsojeni na 400 Din globe pojono, ker ste po nepotrebnem nekemu nekaj resnice povedali. Vprašate, če smete kandidirati na prvem mestu. — Seveda smete kandidirati na prvem mestu. Ko bi le bili vsi občinski odborniki tako neznačajni grešniki kakor ste Vi!

Zlahta in kandidatura. S. J. M. Zet sme kandidirati za odbornika, tist za namestnika; oče za odbornika, sin za namestnika. Če pa bi kasneje prišel eden od teh v upravo in drugi za odbornika, bi moral odbornik odložiti odborniško mesto.

Kraljevo dobi katoliško cerkev

Belgrad, 26. sept. m. Iz Kraljeva poročajo, da zelo naprednje gradbena dela tamkajšnje katoliške cerkve, ki bo že meseca novembra dokončana. Cerkev bo posvečena 19. novembra letos. Obiskal jo bo belgrajski nadškof Rodić. Istega dne se bo ustanovila nova rimsko-katoliška župnija, ki bo štela okoli 3000 duš in bo obsegala mesta Užice, Čačak, Kruševac in vse ozemlje od Kraljeva do Rasko na eni strani in od Kraljeva do Gornjega Milanovca na drugi strani.

Zahteve pekov

Belgrad, 26. sept. m. Na konferenci pekov, ki je snoči končala svoje delo, je bila sprejeta tudi resolucija, v kateri se med drugim zahteva, da se ukine 3% prometni davek, ki ga morajo plačevati peki in da se dovolji večja svoboda dela v pekarnah tako ponoči in podnevi, da se lahko peče, kadar nanese potreba. V resoluciji se nadalje zahteva, da se preklicajo vse prepovedi, ki so bile izdane brez sodelovanja pekovskih organizacij. Zastopniki pekov nadalje zahtevajo, da se spremeni § 89 pravilnika o nadzorovanju hrane v tem smislu, da bi se izdeloval kruh po stalnih cenah 8, 4, 2 in 1 Din in da se teža teh kosov odredi po krajevnih cenah za moko in po režiji. Peki nadalje zahtevajo, da se spremeni tudi § 50 obrtnega zakona v soglasju s predpisi zakona o pobijanju dražnje. Prav tako zahtevajo spremembo zakona o zaščiti delavstva glede pravic delavstva za čezurno delo in za neizplačane prejemke katerekoli vrste. Ta sprememba naj se izvrši v tem smislu, da delavec lahko zahteva izplačilo teh zaslužkov najkasneje v teku 6 tednov. V nasprotnem slučaju ta pravica zastara. Spremembi se morajo tudi predpisi, po katerih se mora čezurno delo plačevati s 50% poviškom. Plačilo za čezurno delo naj bi se znižalo na 25%. Od trgovskega ministrstva zahtevajo peki, da se čimprej ustanovijo v centralnih obrtnih zbornicah strokovni kurzi za spopolnitev znanja kandidatov za pekove mojdre. Izvoljen je bil poseben ožji odbor, ki ima poleg drugega tudi nalogo, da pripravi vse potrebno za ustanovitev Zveze pekov kraljevine Jugoslavije. Za zastopnika slovenskih pekov je bil izvoljen v ta odbor Jakob Koren iz Maribora.

Drobne vesti

Belgrad, 26. sept. m. Na tehnični fakulteti ljubljanske univerze je postavljen za asistenta s pravicami uradnika 7. pol. skupine inž. Anton Kuhelj, od sedaj profesor na srednji tehnični šoli v Ljubljani.

Moskva, 26. sept. c. Listi zelo pristrčno pozdravljajo prihod ameriškega polkovnika Lindberga s soprogo in naglašajo, da se more ta obisk smatrati za znak zbliznanja med Rusijo in Ameriko. Vlada je pripravila Lindbergu sobe, v katerih je pohištvo iz bivšega carskega doma.

Popisovanje inozemcev

Vsled razpisa kraljevske banske uprave drav. ske banovine v Ljubljani, z dne 31. avgusta 1933 VI. No. 17.177-1 se ima sestaviti točen seznam vseh inozemcev, ki so zaposleni v dravski banovini. Radi tega pozivlja Uprava policije v Ljubljani vse delodajalce, da prijavijo najkasneje tekom 8 dni vse pri njih zaposlene inozemce ne glede na kakovost zaposlitve, po posebnih obrazcih v dvojniki, katere dobijo proti plačilu 50 par od komada v prijavnem uradu Uprave policije v Ljubljani oz. na vseh strážnicah, kjer bo tudi vrniti izpolnjene tiskovine.

Zoper one delodajalce, ki se ne bi odzvali temu pozivu, se bo uvedlo postopanje po čl. 69, t. 3. zakona o notranji upravi, objavljenega v Urad. listu št. 76, dne 23. julija 1929.

Uprava policije v Ljubljani.

Nocojšnja seja Male zveze

Bukarešta, 26. sept. k. Včerajšnja seja ministrov Male zveze, ki je trajala štiri ure, je politične kroge zelo iznenadila. Seja namreč ni bila napovedana. Naglašja se važnost problemov, ki so na dnevnem redu, kakor tudi okolnost, da bodo ministri Male zveze imeli daries in jutri še po dve seji. Na včerajšnji seji so se po informacijah Diminece razgovarjali zunanji ministri o položaju v zvezi z obnovitvijo srednje Evrope. V tem pogledu odobravajo države Male zveze vse dosedanje akcije. Na snočni seji je bilo govora tudi o zadnjih obiskih madjarskega zunanjega ministra Kanye v Parizu in nemškega podkanclerja Papena v Budimpešti. V romunskih političnih krogih potrjujejo vest, da bo češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš odpotoval kot predstavnik Male zveze v Rim, da se razgovarja z Mussolinijem.

30 milijonov Din škode

Vode počasi odteka — Vseposod se kaže strašno razdejanje in opustošenje

Povodenj v Ribnici: Reševanje hlodov iz valov, ki drve po cesti proti trgu.

Povodenj v Ribnici: Reševalna dela ob zidanem mostu.

Ljubljana, 26. sept.

Strah, groza in nesrečo prinašajoče vode, ki so se razile po lepih ravninah in dolinah Slovenije v takem obsegu, kakršnega ne pomni niti stoletna kronika, se ponekod počasi, drugod pa naglo umikajo v struge rek. Nalivi so trajali dobre tri dni, a prinesli so nam tako katastrofo, kakere ni še mogoče dojeti v pravem obsegu. Jesensko sonce nam sije v vsej svoji toplini. V po-

normalno, je samo še 50 cm nad normalo. Barje se prav počasi suši, kajti Barje je nekak bazen, ki sprejme ob povodnih velikanske množine vode, ki pa se potem zelo počasi odteka. Ljubljana je od večera do danes padla pri Fužinah za približno 60 cm, toda še vedno je nad normalo. Pri napravah elektrarne drugače teče normalno v sekundi 40 kub. metrov vode, ob teh poplavih se je množina podesetorila. Silna povodenj je odnesla vodomersko napravo, ki jo je fužinska elektrarna postavila v Mostah v bližini znane gostilne »Pri sedmici«. Ta vodomerska naprava je električnim pot m registrirala v elektrarni sami stanje Ljubljane. V Mostah samih je voda segala že do ceste.

Tudi ostale reke so močno upadle za 50 do 100 cm. Drava je zelo padla. Kolpa prav tako, Krka počasi stopa v svoja korita. Mnogi potoki, ki

so se spremenili med nalivi v prave hudournike, so že prav skromni in že ne kažejo znakov kakšne povodenske katastrofe.

Položaj na Barju se od ure do ure izboljšuje. Sedaj se še le pozna, kakšno veliko škodo je voda napravila Barjanom. Po mnogih domovih je nanesenega na kupe umazanega blata, naplavljenega je razno dranje, njive pa so zabasane z razno navlako. Izanska cesta je bila danes dopoldne prosta za promet. Pod vodo pa so še ceste v Črno vas in Lipe, cesta na Havtmanico in Peruzzijska cesta, ki vodi od barjanske šole na Illovice. Voda se tu prav počasi odteka. Jutri bodo pa tudi te ceste že proste in dostopne. Na Havtmanici vlada velika revščina. Ljudem primanjkuje vsega. Ni kruha in tudi ne ostalih živil. Prihodnje dni bo cenilna komisija pregledala vse območje Barja, ki spada pod mestno občino.

mešala močnik. Šele na odločno zahtevo drugih je zapustila nevarni kraj in se solznih oči izselila.

Krka je naraščala tako naglo in silno, da se je v noči od sobote na nedeljo v par urah dvignila vodna gladina za celih 70 cm. Kaj takega tudi stare kronike ne beležijo, da bi kdaj povodnji v naših krajih zavzele tako katastrofalni obseg.

Žalostno sliko nudi tudi polje. Koruza je pod vodo in gotovo je, da se bo do malega zrelo zrnje v vodi napelo in poginilo kali. Enako bo uničena ajda, ki je krasno obetala. Buče plavajo, liki pomorske mine, po umazani vodni površini in vodni valovi jih tirajo in ženo dalje proti Brežicam v naročje Save.

Katastrofalna bo povodenj tudi za številno divjačino v širnem krakovskem gozdu, ki je ves pod vodo. Že druga leta je tam vse poginilo ob povodnih, ki se po strahotah z letošnjo niti zdalek primerjati ne dajo. Dobrodošla pa bo povodenj številnim ribam v Krki, ki se, po spricavanju domačinov, kaj radi hranijo s poplavljenimi ajdo in jo ob takih prilikah baje obero do poslednjega zrnca.

Ljudje obupujejo in postajajo malodušni. Uničen jim je živež, bliža se kruta in neizprosna zima in poleg tega denarja nikjer. Se so morda pri nekaterih hišah tiščali par kovačev ali stolakov za slučaj bolezni in najhujše čase a zadnje dni so morali neizprosno oddati tudi to, da sedaj nimajo ničesar, ničesar drugega kakor golo življenje, domove in prazno, izmožgano zemljo. Vinograd je včasih vršel nekaj stotakov za obleko in živež; letos tudi tega ne bo, ker grozdje vsled deževja poka, gnije in plešni, da bo pridelek kise, in do skrajnosti slab.

Težko je življenje sedaj za našega kmeta, ki le v veri še najde moči in krepčila, da truden ne opeša in ne klone v bridkih dneh.

Ljubljansko barje: Na Brestu ob izanski cesti je vse v vodi.

Kako je divjala gorenja Krka

Potok Višnjaica več ko sto let ni bil tako zdivjan

Šmihel, 25. sept. 1933.

Krka in njeni dotoki so narasli v ogromnem veletok. Ponižen potok, ki mu ljudstvo pravi Breg, zemljevid pa Višnjaica, se vije ob cesti Stičina Krka. V noči od petka na soboto se je spremenil v jezero, ki je zalilo vso lepo ravan južno od Stičine, in uničil vse jesenske pridelke. Zelo veliko so trpeli mlinarji. Največjo škodo ima mlinar Anton Zupanc, kateremu je voda spodkopala žago, podrla vse škarpe in pota odnesla ogromne množine zemlje, mlin pa zasula z razno naplavinno. Sredi noči je moral svojo družino prenesti iz ogrožene hiše čez deroč vodo na varno. Potok Breg ali Višnjaica je dosegel žalosten rekord, da je narasel za en meter nad svoj, dosednji stoletni maksimum.

Ker so se iz vseh strani in votlin valile tako ogromne mase vode v Krko, je tudi ta zdivjala, kakor še nikdar, kar pomni najstarejši dolenski očanci. Ker se je Krki očitalo, da je lena, se je radi tega grdega obrekovanja spravila nad mostove, ter je kar po vrsti odnesla vse lesene mostove proti Hrvaški. Prva žrtve je bil most, ki veže Velike in Male Lese, nato Kramparjev most v Marinci vasi. Pri elektrarni v Zagradcu je odnesla na levem bregu ogromne

množine zemlje in pretrgala most proti Malem Globokem. Muštev most pod Dečjo vasjo je tudi odplaval, ter spodbil most pod Draščo vasjo, oba skupaj sta razbila most mlinarja Ivanca pod Klečtim. V Žužemberku je kluboval Krki leseni most mlinarja Rojca in edini ostal, čeprav zalit z vodo. Tudi novi banovinski most pod Žužemberkim gradom je bil ves pod vodo. Banovinska mostova na Dvoru in Soteski sta se tudi preselila v toplejše kraje; prav tako tudi most v Dolenjem Polju. Edino trije novi mostovi na Krki v Zagradcu in Šmihelu so vzdržali in bili še visoko nad vodo. Od Šmihela do Vavte vasi pa je bil vsak prehod čez Krko nemogoč. Nekdo iz Slavče vasi je bil na Dvoru v trgovini. Med tem je voda narasla in je moral hoditi domov 4 ure čez most pri Šmihelu. Pol žužemberške župnije je bilo ločene od cerkve, šole in vseh uradov.

Škoda je ogromna. Jesenski pridelki ob vodi in po dolini so uničeni. Vse nižine so zalite z vodo. Korenje, repa, koruza tudi še ponekod krompir in proso je pod vodo. Spomladi je povodenj uničila po nižinah krompir in koruza, da so morali kmetje preorati in sejati ajdo. Sedaj pa je tudi ajda pod vodo in uničena. Vresničil se je pregovor, da vzame moča tri kose kruha, suša pa le enega.

Strahote dolenje Krke

Št. Jernej, 24. sept.

Kakor razburkano morje divja te dni naša Krka in z njimi, razarjenimi valovi ruši domove in uničuje živež.

Vsa silna vodna masa je prihrumela tako nenadno in nesluteno hitro, da so ljudje komaj še v zadnjem trenutku zbežali in si rešili življenje, ne da bi mogli preje odpeljati vso živino in rešiti druge neobhodne stvari.

Živina žalostno bega. Mnoge živali v skrajnem obupu kar junško zaplavajo v globoko vodo, da se človeku zdi, ko vse to gleda, kakor bi povodne pošasti brodirale in plavale po umazani in razburkani vodi. Domačini hite omagajoči živini na pomoč. Ker ne morejo do nje peš, zajahajo

konja, ga poženejo v vodo in tam plavajoči živali navežejo vrv okoli rogov in jo potegnejo na suho. Iz avinjaka so ponekod rešili prašiče tako, da so dvignili strehe in potem z vrvmi potegnili živali kvišku. Druge rešitve ni bilo, ker so bili svinjaki od zunanje strani že preveč visoko zaliti z vodo.

Med glasove živine se gube kriki domačinov, mož, žen in otrok, ki obupno tarnajo. Srce jim reže bolečina, ko morajo sredi dežnih nalivov in obdani okrog in okrog s strašno, vseuničujočo vodo, zapuščati drage domove in iskati zavetja pri gostoljubnih prebivalcih sosednjih vasi. Težko se ločijo in mnogi vztrajajo do zadnjega. — V Breški vasi, na primer, je stara ženica junško vztrajala ob ognjišču stoječ do kolen v vodi in

Povodenj v Celju: Masarykovo nabrežje in Savinja.

Foto Pelikan, Celje.

Ljubljansko barje: Pogled z Galjevice proti Izanski cesti

plavljenih krajih ljudje že hite pospravljati, v kolikor je voda odtekla in šele sedaj zro vse razdejanje in puščino. Na mnogih krajih je voda porušila lepe domove, kjer je kraljeval mir, četudi so mnogi kmetovalci zrla s trpkostjo v bodočnost, ker jih tarejo razna, skoraj nezmagljiva bremena, toda ves up so polagali, da jim bo jesen prinesla zaželjeni plod njihovega dela, da bodo spravili pod streho jesenske pridelke, ki so za vse najvažnejši. Strahoviti nalivi pa so potegnili križ čez vse račune. In sedaj kmet zre sadove svojega celoletnega truda! Rodovitna polja so bila mahoma spremenjena v puščino, vse je uničeno, tako da ne bo mogel kmet spraviti niti bilke pridelkov, ne bo mogel prenesti drugih težav, ki ga tarejo na zimo. Res, kmet je tih junak, ki prenaša udarce elementarnih nezd in vso udanostjo, a hkratu nosi v srcu krepko upanje, da mu bo Stvarnik prihodnja leta bogato poplačal njegova prizadevanja in njegovo trpljenje. Naš kmet je redkobeseden, zlasti v težkih nesrečah, toda, kar pove, je resnica. Mnogi kraji, ki niso bili prizadeti po teh povodnih, globoko sočuvstvujejo s svojimi trpečimi brati in marsikje se je utrnila solza, ko so čitali poročila iz poplavljenih ozemelj.

Kakšen obseg je zavzela zadnja povodenska katastrofa, smo krajeno v glavnih obrisih že označili. Dve tretjini Slovenije sta bili pod vodo. Kako velika pa je materialna škoda, tega danes še ne moremo točno v številkah izraziti, niti ni še zbran cenilni material. Porušenih je bilo po povodnih 22 banovinskih mostov, večjih in manjših. Pri Krški vasi na Krškem polju je razdejan velik državni most. Mnogo so zaradi povodni trpele razne ceste. Banska uprava je odpotala na razne kraje svoje strokovnjake, da pregledajo obseg povodni in ugotovijo škodo. Inženjerji tehniškega oddelka so odšli v poplavljen kraj, da prouče vse razmere in stvarno poročajo pristojnim oblastem, ki so pač moralne obvezane, da priskočijo na pomoč poplavljenemu. Že sedaj cenijo škodo, povzročeno po povodenski ujmi, na javnih napravah, tako po cestah in na mostovih, na približno 15 milijonov dinarjev.

Toliko bo znašala približno škoda na javnih napravah. Kolikšna pa je škoda, povzročena našemu kmetu, vasem, občinam in drugim? Koliko lepih domov je razdejan? Koliko polja je uničeno? Na ta vprašanja danes še nikdo ne more točno odgovoriti. Tehnični razdelki, kakor se imenujejo uradi na deželi, ki združujejo več okrajnih načelnikov v pogledu tehničnih naprav, dalje vsi čestni odbori so prejeli od banske uprave ukaz, da predložijo do 5. oktobra točna poročila o povodnih in škodi. Ti bodo poročali samo glede javnih naprav. Cenilne komisije, ki se sestavljajo po posameznih občinah, pa bodo predložile poročila o škodah po vaseh, na njivah in poljih. Ta škoda je velikanska in že splošen pregled kaže, da bo znašala tudi okoli 15 milijonov dinarjev.

Lahko rečemo, da celotna škoda v Sloveniji znaša nad 30 milijonov dinarjev, gotovo pa ne manj. Ta škoda ni pretirana in bo najbrž še večja.

Vse reke počasi zavzemajo normalno stanje. Sava se je že v gornjem delu tja do Zaloge povrnila v svojo strugo. Pri Črnučah je stanje skoraj

Naval vodà v domžalski okolici

Domžale, 25. sept.

Deževje, ki je v mnogih krajih prizadejalo občutno škodo, tudi Domžalam ni prizaneslo. Kamniska Bistrica, Rača in Pšata so prinesle s seboj take množine vode, da so mahoma prestopile bregove in poplavlile polja in vasi. Prava povodenj se je pričela v soboto jutraj. Ob pol osmih jutraj je Bistrica po svoji stari navadi prestopila bregove in začela majati mostove. Nekateri so f kljubovali, drugi so pa podlegli, tako n. pr. most na Duplici ter v Radomljah, brv na Loki pri Ihanu ter most v Biščah in Beričevem. Voda, ki je prestopila bregove, je bila ponekod tudi 1 meter visoka. Gnala je s seboj silne množine peska in vej, ki ga je odlagala ter njive in travnike spremenila v prod. Nabiranci drv so pa imeli seveda obilen lov. To je trajalo do popoldneva. Proti večeru je začela upadati. V Domžalah v splošnem v hiše ni prišla, huje pa je bilo v tem oziru v Ihanu, kjer so jo imeli v nekaterih hišah do oken.

Najhujše je bilo v Trzinu, Pšata, ki hitro naraste, jo je udrila kar po cesti ter poplavlila vso vas. Trzin je bil sličen nekdanjim stavbam na kolih. Voda je prišla vasovat tudi na Trzinski kolodvor ter poplavlila progo. Vsi kanali so bili polni, tako da se ni poznalo, kje je sploh prava struga. Zaganjala se je tudi v železniški nasip, tako da je bila vožnja z vlakom na nekaterih mestih skoroda nevarna. Poplavlila je ves spodnji del Trzina, udrila v hiše, potem pa jo je mahnila po banovinski cesti proti Dobravi, kjer se je porazgubila po travnikih.

Ostala množina Pšate pa je drla med silnim bobnenjem naprej. V Dragomlju, ki leži ob Pšati, se povodenj že ni tako hudo občutila. V hiše voda ni vdrla, ampak je samo poplavlila travnike in pa ceste, ki pelje proti Ljubljani. K sreči pa ni bilo nikier nobene človeške žrtve.

V Strugah voda le počasi upada

Doslej je upadla za 20 cm — Prebivalstvo je lačno in bolno

Struge, 26. septembra.

Včeraj proti večeru je začela voda počasi upadati. Upadala je vso noč in tudi danes, vendar silpo počasi, tako da bodo točno držale izpovedbe domačinov, da se bo voda držala v kotlini okrog 14 dni. Vzrok temu počasnemu vpadanju je ta, da je struška kotlina na vseh straneh močno zaprta. Voda se more odtekat samo skozi požiralnike na dnu številnih globeli. Je resna nevarnost, da bi se ti požiralniki zaradi velikega in vsakovrstnega materiala, ki ga je voda odplavila iz hiš in drugih gospodarskih objektov, zamašili. V tem primeru je odtek vode sploh nemogoč. Da bi pa opromiti požiralnike tega materiala, bi bilo nemogoče, ker ležijo požiralniki ponekod 20 m pod vodo.

Pomožni akcijski odbor, ki se je osnoval, kakor smo že poročali včeraj, je bil danes ves čas na delu. Iz Dobrepolj so pripeljali v Struge par tisoč kilogramov krompirja in koruzne moke. Vse to se je razdelilo lačnemu prebivalstvu. Stanje teh nesrečnikov je silno žalostno. Brez strehe so, brez živila, živina nima nikake krme. Akcijski odbor je odredil, da se v teku prihodnjih dni nakupi seno za živino. Najhujše je s prašiči, ker nimajo zanje nikake reje. Ukrenjeno je, da prašiče domačini pokupijo in zakoljejo. S tem bo najbolj ustrezno domačinom, ker pridejo tako vsaj do izdatne hrane. Velika težava je tudi s preskrbo pitne vode. Kolikor je bilo še vodnjakov izven poplavljenega ozemlja, so vsi neuporabni, ker je do njih skozi zemljo prodrla umazana in blatna voda. Potrebno bi bilo, da bi poslali v te kraje tudi zdravnik, ki bi skrbel za zdravstveno stanje prebivalstva. Pojavila so se namreč že številna obolenja zaradi mornega prehlajenja, pa tudi zaradi zaužite vode. Najbližji zdravnik pa je oddaljen iz Strug 16 km. Najtežje je s prenočišči. Žalostno je gledati,

kako se ponoči stiskajo ljudje, katerih je po dvasi, celo trideset, v eni sami kmečki sobi. Vendar ne dobe vsi niti takega prenočišča. Saj je hiš, ki jih ni dosegla voda, komaj kakih dvajset, ljudi brez krova pa je okrog 800! Mnogi morajo prenočevati kar na prostem, noči pa so jesenske in hladne, ljudje pa povrh še slabo oblečeni.

Prebivalstva se polasča ob pogledu na svoje zalite in porušene domove, škodnje in kozolce nekakšna apatija in obup. Zato bi bilo nujno potrebno, da bi poskušal struški akcijski odbor s pomočjo dobropoljskega, nastaniti nesrečno prebivalstvo v bližnjih vaseh, zlasti po dobropoljski dolini. To vsaj za ta čas, dokler voda ne izgine. Potem bo itak treba zaviti krampe in lopate, podirati, zidati in popravljati. Ravno tako bi bilo treba spraviti živino po hlevih v sosednjih vaseh, ker ni tukaj zanj hrane.

Ocenilne komisije še ni, ker bi ji bilo itak vsako delo zadržano onemogočeno. Ko voda izgine, pa bo treba takoj pričeti s čenitvijo, da se začne z delom. Vojstvo bo najbrž v par dneh odpotovalo. Zeleti pa bi bilo, da bi vlada poslala po odteku vode številnejšo četo, ki bi pomagala popravljati porušene domove. V kraju se širi neznošen smrad, ker voda zaostaja in ker je poginilo precej živine. Nevarnost je, da se razširijo razne kužne bolezni.

V Raploveh se sedaj leži otrok na parah. Morali bi ga pokopati v Strugah, pa je pokopališče tri metre pod vodo. Otroka bodo morali pokopati v tri ure oddaljenih Hinjah.

Struškemu prebivalstvu so sporočili izjavo bana dr. Marušiča, ki se je mudil včeraj okrog 8 zvečer v Dobrepoljah, da bo skrbel za njihovo prehrano. Z denarjem, ki ga je g. ban izročil načelniku dobropoljskega odbora g. Stehu, bo moglo prehraniti te ljudi le par dni.

Potop v Loškem potoku

Loški potok, 25. sept.

Zadnja povodenj je pri nas napravila strahoto. Med treskom in gromom je bilo, kakor ob potopu. Strela je treščila v gospodarsko poslopje posestnika Oražna, Mali log štev. 39, ubila 1 živinice in napravila občutno škodo. To je bilo v petek. Naslednja dva dni je deževalo naprej, in podzemeljske votline so butale vodo na površje, da je šumelo kakor pravi morski vihar. Retje in Travnik sta bila poplavljeni, kakor še leta nazaj ne. V Retjah se je odprla »Gričica«, na katero so ljudje že pozabili. Uničeno je vse, kar je zunaj. Okopavine bodo vse segnile. Pravijo, da je ta voda strupena. Čudno, pri nas ni vode, takoj je suša, če pa pride hud naliv, je pa tako kmalu vse pod vodo in uničeno. Strah otrok in žensk se ne da opisati. Po tej katastrofi je javna pomoč res potrebna, ker je zima pred durni in tako dolga.

Tudi Radeče pod vodo

Radeče pri Zid. mostu, 25. sept.

Povodenj tudi Radečam ni prizanesla. Najstarejši ljudje ne pomnijo, niti kronika ne beleži povodnji, kakršna je bila zadnja. Potok Sapota je narastel kot še nikdar. Porušil in odtrgal je trdno zgrajeni most pri tovarni »Peta«. Poplavljen je že v soboto dopoldne sejnišče, mestni park in vdrl v poslopje g. župana Polanca. Naravnost grozno pa je bilo popoldne, ko je Sava poplavlila mesto in zastavila izliv potoka. Mesto je bilo kot jezero. Ljudje so z grozo izpraznjevali pritlične lokale in stanovanja. V vodi je bil hotel »Jadrana«, gostilna »Lotrič«, gostilna pri »Zanetu«, trgovina »Setina«, poslopje kovača g. Debelaka, sodnja in drugi manjši objekti. Promet med Zid. mostom in Radečami je bil ustavljen. Šele v nedeljo zjutraj je voda toliko padla, da je bil promet zopet vpostavljen. Škoda, ki jo je povzročila povodenj, je neprecenljiva.

Med najhujšo povodnijo — plesali

Dobova ob Savi, 25. sept.

Strašna katastrofa, ki je te dni zadela našo slovensko domovino, tudi dobovski župniki ni prizanesla. Vasi Loče, Mihalovec in Mostec so bile čisto pod vodo. Le malo hiš je bilo v omenjenih vaseh, ki niso imele v stanovanjih vodo. Polja so uničena in tudi pridelki, ki so jih ljudje spravili že domov, so uničeni. V nedeljo si je razdejane kraje ogledala komisija iz Brežic, pod vodstvom g. okrajnega načelnika in g. Pinteriča, župana iz občine Rigonce. Ljudstvo je potrebno pomoči. Vsaj davčna uprava naj bi odpisala za to leto davke.

Kulturni obzornik

B. Shaw: Sveta Ivana

(K nocojšnji premijeri v dramskem gledališču.)

Izmed vseh katoliških svetnikov je sv. Ivana mogoče najpopularnejša. Francosko ljudstvo jo časti vsako leto, ko se ponavlja obletnica njene smrti. Sv. Ivana je takorekoč naroden francoski svetnik. V njen spomin je v Franciji postavljenih več znamenitih spomenikov. Shawova drama je prav gotovo v leposlovni literaturi eden izmed najznačilnejših spomenikov, ki ga ji je dala literatura. Delo je pestro, dogodki se vrstijo z veliko naglico, vedno večjo dramatično napetostjo, dokler se ne zaključijo v 6. sliki s tragično Ivanino smrtjo. Toda Ivana že pred smrtjo čuti, da mora umreti, da ni izhoda, in v Bogu vdana umre. Da poveže preteklost in sedanjost, da se tudi na koncu še nekoliko posmešne, je napisal Shaw satirični epilog. Ta epilog bi naj bil nekakšen prozski, vizionarni pogled iz leta 1456. v bodočnost, do naše sedanjosti. Lahko bi ga imenovali »Sanjski epilog«, četudi ni v njem nič iz sanj, ampak iz gole resničnosti.

Pri vpriporitvi tega dela nastopi ves moški dramski ansambel, povsem nova inscenacija se je izvršila po načrtih inž. arh. Franza, nastopali bodo vitezi v popolni bojni opremi (železnih oklepih) itd. Skratka, delo je najskrbnejše pripravljeno in opremljeno. Po svoji jasnosti, pestrosti in zanimivosti utegne postati v lepem pomenu zgodovinska ljudska predstava.

poklican, ki je čutil v sebi božji glas, da napravi nekaj velikega, pa so ga pri tem maloverni ljudje ovirali in na koncu celo ugonobili.

Izmed vseh katoliških svetnikov je sv. Ivana mogoče najpopularnejša. Francosko ljudstvo jo časti vsako leto, ko se ponavlja obletnica njene smrti. Sv. Ivana je takorekoč naroden francoski svetnik. V njen spomin je v Franciji postavljenih več znamenitih spomenikov. Shawova drama je prav gotovo v leposlovni literaturi eden izmed najznačilnejših spomenikov, ki ga ji je dala literatura. Delo je pestro, dogodki se vrstijo z veliko naglico, vedno večjo dramatično napetostjo, dokler se ne zaključijo v 6. sliki s tragično Ivanino smrtjo. Toda Ivana že pred smrtjo čuti, da mora umreti, da ni izhoda, in v Bogu vdana umre. Da poveže preteklost in sedanjost, da se tudi na koncu še nekoliko posmešne, je napisal Shaw satirični epilog. Ta epilog bi naj bil nekakšen prozski, vizionarni pogled iz leta 1456. v bodočnost, do naše sedanjosti. Lahko bi ga imenovali »Sanjski epilog«, četudi ni v njem nič iz sanj, ampak iz gole resničnosti.

Pri vpriporitvi tega dela nastopi ves moški dramski ansambel, povsem nova inscenacija se je izvršila po načrtih inž. arh. Franza, nastopali bodo vitezi v popolni bojni opremi (železnih oklepih) itd. Skratka, delo je najskrbnejše pripravljeno in opremljeno. Po svoji jasnosti, pestrosti in zanimivosti utegne postati v lepem pomenu zgodovinska ljudska predstava.

O moderni cerkveni arhitekturi

Univ. profesor iz Varšave, dr. Paul Styger, piše v eni izmed zadnjih števil »Osservatore Romano«: »Dobrih in slabih straneh cerkvene umetnosti. Pravi, da nima v mislih najprejrejših oblik moderne cerkvene arhitekture, marveč le one »zmerne oblike, ki ne nudijo nevarnosti, da bi zamenjal žitnice, tvornice, kino-gledališča, magazine in kolodvorska skladišča s cerkvenimi stavbami«.

Konferenca na banski upravi:

Kako pomagati poplavljenecem

Ljubljana, 26. septembra. AA. Radi najnujnejših ukrepov v pomoč poplavljenecem se je vršila pri banski upravi v Ljubljani dne 25. t. m. pod predsedstvom gosp. bana dr. Marušiča konferenca načelnikov, kateri so prisostvovali gosp. pomočnik bana dr. Pirkmajer in načelniki resornih oddelkov. Na tej konferenci se je na osnovi do sedaj dospelih uradnih poročil sklenilo sledeče:

Predsedstvu ministrskega sveta in resornim ministrstvom naj se takoj sporoči dosedaj ugotovljeni obseg škode, katero je poplava povzročila na komunikacijah in mostovih, s prošnjo za čimprejšnje nakazilo primerne podpore iz državnih sredstev. Centralni odbor društva Rdečega križa naj se opozori na katastrofalne povodnji v dravski banovini s prošnjo za pomoč in za organizacijo pomožne akcije po svojih odborih v pomoč prizadetim krajem.

Da se k pomožni akciji pritegne tudi najširša javnost, se sestavi centralni pomožni odbor v Ljubljani, kateremu predseduje gosp. ban dr. Marušič in kojega člani so: pomočnik bana dr. Pirkmajer, kot namestnik predsednika, načelnik tehničnega oddelka inž. Krajc Matija, načelnik oddelka za socialno politiko in narodno zdravje dr. Dolšak Fran, načelnik kmetijskega oddelka inž. Zidanšek Josip, mestni načelnik v Ljubljani dr. Puc Dinko, mestni načelnik v Celju in član banovinskega sveta dr. Roš. Fran, narodna poslanca Prekoršek Ivan v Celju in Urek Ivan v Globokem pri Brežicah, člani banovinskega sveta Arko Ivan ml. v Ribnici, Kurent Alojzij, župnik v

Leskovicu pri Krškem in Remžgar Ivan v Zerovnici pri Logatcu ter predsednik oblasnega odbora Rdečega križa v Ljubljani dr. Krejči Viljem.

Okr. načelnikom se izda istočasno nalog, da v okrajih, ki so po povodnjih prizadeti, nemudoma sestavijo okrajne pomožne odbore, v prizadeti občinah poleg tega pa še občinske pomožne odbore. Upravni odbor Privilegirane agrarne banke se naprosi, da nakloni primeren znesek za omiljenje bede poplavljenecem.

Gosp. ban je odredil, da se za prvo pomoč nakazejo sledeče podpore iz banovinskih sredstev:

Okraj Brežice 10.000 Din, okraj Celje 30.000 dinarjev, mesto Celje 10.000 Din, okraj Kamnik 10.000 Din, okraj Kočevje 25.000 Din, okraj Kranjske 5000 Din, okraj Krško 10.000 Din, okraj Laško 5000 Din, okraj Ljubljana-okolica 10.000 Din, mesto Ljubljana (za Barjane) 10 Din, okraj Novo mesto 10.000 Din.

Pri tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani se ustanovi začasna posebna sekcija za obnovno cest in mostov, katere so poplave poškodovale ali porušile. Sklenilo se je nadalje izdaje odredbe o uporabi narodne sile za popravila na občinskih cestah in mostovih ter komisijonela ugotovitev po poplavih povzročene škode potom okrajnih načelnikov. Končno se je Higijenski zavod povelil, da za preprečitve nalezljivih bolezni izvede preventivne ukrepe.

Za prebivalce Struge, ki so še odrezani od svojih bivališč, je odredjena posebna prehranjevalna akcija po okr. načelniku v Kočevju.

Smrt pod vlakom

Ljubljana, 26. sept.

V Mostah se je danes zjutraj pripetila grozna železniška nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Dolenjski vlak, ki odhaja okoli 6 iz Ljubljane, je povozil marljivo služkinjo Pepco Jordanovo, za-

posleno pri trgovcu in peku Jezeršku na Zaloški cesti v Mostah. Pepco Jordanova je nesla malo pred 6 zjutraj po navadi v bližnjo Trohovo gostilno in prodajalno kruh in obenem šla po mleko. Ker so bile železniške zapornice že spuščene, je zlezla pod njimi, da bi ne bilo treba čakati. V gosti megli pa reva ni videla, da se bliža dolenjski vlak. Vlak je Pepco podrl in grozno razmesaril. Odrglal ji je obe nogi in ji popolnoma zmečkal glavo. Ljudje so nesrečo takoj opazili ter so poklicali policijo. Na kraj nesreče je prišla policijska komisija dežurnega uradnika g. Florjana in polic. zdravnik dr. Lapajnet. Truplo je ležalo še v jarku ob progi, ko je tja prišla komisija, ki je ugotovila nesrečo ter dala truplo prepeljati v mrtvašnico.

Pepca Jordan je bila šele 22 let stara. Jezerškovi so brzojavno obvestili njeno ubogo mater v Radni, občina Bučka pri Krškem, kjer je rajna bila rojena. Ko je naš urednik poprosil gospo Jezerškovo za sliko nesrečnega dekleta, je gospa skoro na glas zahtevala: »Bila je tako pridna in dobra. Radi smo jo imeli ne le zaradi njene pridnosti pri delu, ampak tudi zaradi ljubeznivega značaja. Saj veste, če bi Pepca ne bila dobro dekle, bi ne bila dve leti in pol pri nas.« — Bog bodi milostljiv Sodnik njeni duši!

Intelektualcem vseh stanov javlja Strokova zveza intelektualcev, da posluje vsak ponedeljek in četrtek od pol 7 do pol 8 zvečer v lokalno Dopolisne trgovske šole v Pražakovi ulici 8-11.

Kaj bo danes?

Drama: »Sv. Ivana«. Premijera. Red B.

Opera: »Luiza«. Red Sreda.

Kino Kodeljevo: Ob 8 »Tiger«.

Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy dečiji, Mestni trg 4, in mr. Ramor, Miklošičeva 20.

★

Dobrodelna prireditelj v korist bedni rudarski deci, ki jo priredi krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani z društvom Vojnih invalidov in s sodelovanjem ljubljanskih narodnih društev v petek dne 29. sept. t. l. v veliki Unionski dvorani, bo nudila obiskovalcem mnogo lepega užitka. Predaval bo predsednik Zdrženja dobrovoljcev, slepi invalid, podpolkovnik Lujo Lovrič, največji junak iz naših osvobodilnih bojev in izvrsten govornik, nadalje nas bo zanimal s svojim srebrnolistnim sopranom operna pevka ga. Zlata Gjurgjevac-Gavela, kateri se bo pridružil priljubljeni operni tenor g. Josip Gostič. Priznani oktet »Ljubljanskega Zvona«, ki je ravno letos absolviral uspešno turnejo po slovenski Koroski, nam bo zapel naše najlepše pesmi in orkester narodnega železničarskega glasbenega društva »Sloge« nam bo pod umetniškimi vodstvom svojega dirigenta g. Heriberta Svetli zaigral nekaj prav lepih točk. Vsak obiskovalec bo prišel tedaj na svoj račun. Vstopnine ni. »Rdeči križ« bo pobiral le skromne prostovoljne prispevke. Začetek točno ob 20.

Izlet za trgatev v Sentruperško dolino »Krka« priredi v nedeljo 8. oktobra izlet v Sentruperško dolino. V ta namen organizirajo poseben vlak, ki bo odpeljal z glavnega koločvora okoli 6 zjutraj in se bo vračal iz Mokronoga in St. Ruperta okoli 6 zvečer. Natančen vozni red se še določi. En del izletnikov bo izstopil na Mirni in si bo na poti od Mirne do Sentruperja ogledal izmed 11 gradov, kolikor jih stoji v tej širši javnosti še neznani Sentruperški dolini, tri, in sicer Mirno, Rakovnik in Skrljevo. Vsi ti gradovi etoje v razdalji komaj ene ure. Drugi del izletnikov izstopi v Mokronogu. Stroški za vožnjo tja in nazaj, za bogato kosilo z vinom, za večerjo — jedli bomo prazne piške! znašajo 55 Din, brez hrane pa 35 Din! Nekaj grozjda dobe izletniki zastoni, sicer pa po 3 Din liter. Izvrstno vino se bo točilo v zidanica po 6 Din liter. Prijave sprejema Fotografist Lojze Šmuc nasproti Uniona, obe pisarni Putnika in drugi.

Zastrupljen s plinom. Včeraj okoli 5 popoldne se je v kemični tovarni zastrupil s plinom 35 letni delavec Jože Berič, doma z Brda pri Viču. Berič je imel delo, kjer je gori plin, ter ga je nekoliko vdihaval ter se onesvestil. Takojšnja zdravniška pomoč v bolnišnici pa ga je rešila nevarnosti za življenje.

Svetlovno literaturo lahko čitatis in razumeš, če znaš mednarodni jezik Esperanto. Klub esperantistov v Ljubljani bo otvoril v četrtek 28. t. m. ob 7 zvečer tečaj za začetnike. Učnina 10 Din mesečno, brezplačni učni prosti.

Gospodinjim se priporoča posredovalnica Kolodvorskega misijona, Kotnikova ulica 8 (Marjin dom).

Michal Ursiny umri. Te dni je umrl redni profesor tehnične visoke šole v Brnu, inž. Michal Ursiny. Bil je profesor na stavbnem oddelku tehnike ter imel odlične laboratorij. Pred leti je bil rektor češke tehnike, večkrat pa dekan stavbnega oddelka. Toda to je minogredo. Mimo velikega znanstvenega dela, ki ga je opravil v svoji stroki, je za nas predvsem važno, da je mnogo deloval za zblizanje med Čehoslovaki in Jugoslavo, posebej Slovenci. Ko so leta 1909. ustanovili južni Slovani v Brnu svoje akademsko društvo, je bil profesor Ursiny njihov velik prijatelj in zaščitnik v vseh zadevah. V znak hvalečnosti so ga tedanjí akademiki izvolili za častnega člana akad. društva »Jugoslavija«. Ker je spremljal narodno-politični položaj Slovencev ves čas svojega življenja, je ljubil ta narod, ki je po značaju in politični zgodovini tako podoben njegovemu, slovaškemu. Po značaju je bil to strogo pravičen mož in skromen ter ni nikoli pričakoval od nikogar najmanjše zahvale ali priznanja, dasiravno je delal dobro na vse strani. Mi Slovenci izrekamo temu svojemu prijatelju vsaj po smrti zahvalo in hvaležno se bodo spominjali njegovega imena.

★

Bolgarski slikarji v Belgradu. V nedeljo so odprli bolgarski slikarji v Belgradu prvič po veliki vojni slikarsko razstavo, ob kateri je bolgarski poslanik Kiosevanov vpršil vseh inozemskih državljanov zastopnikov razloži velik pomen kulturnega zblizanja, ki je pogoj za čim tesnejše in priskrbejše sodelovanje med bratskimi narodi Bolgarov in Jugoslovancev. Univ. prof. dr. Branko Popović je nato predaval o bolgarski umetnosti in še posebej o posameznih umetnikih, ki so zastopani na razstavi.

★

Nova knjiga Uptona Sinclairja. V založbi Warner Laurie v Londonu je pravkar izšel nov roman Upton Sinclairja in sicer z naslovom: »The Journal of Arthur Stirling« — Dnevnik Arturja Stirlinga.

L. G.

Za obnovitev cestnega prometa v Celju

Kje in kako naj se zgradi nov most čez Savinjo

Celje, 26. septembra 1933.

Kakor smo poročali že v današnji številki »Slovenca«, se je vršil na inicijativno mestne občine celjske v ponedeljek komisijski ogled obeh bregov Savinje radi proučitve vprašanja, kje in kako naj bi se postavil provizorični most za zvezo med mestom in okolico. Pred tem komisijским ogledom in razpravo se je vršil tudi komisijški ogled, ki je bil sklican na telefonski razpis direktorije drž. železnice v Ljubljani in so zastopniki mestne občine celjske vzeli na znanje: 1. da se dovoli uporaba železniškega mostu še za nekaj dni za pešce, toda ga je treba zaradi nesreč dobro zastražiti; 2. se takoj prepove uporaba drugega železniškega mostu za pešce zaradi nesreč; 3. je železniška uprava pripravljena dovoliti, da se na vzhodni strani prvega železniškega mostu napravi lesen hodnik za pešce, če je to potrebno, proti Zagradu.

Glede nadaljnjega prometa, osebnega in tovarnega čez Savinjo je bilo sklenjeno: Mestna občina celjska vzpostavi s kolni promet za pešce ter obnovi brv, ki vodi v mestni park. O tej stvari je razpravljali tudi finančni in gospodarski odel mestne občine celjske, in je bilo sklenjeno, da je treba takoj pristopiti k definitivnemu vprašanju zgraditve kapucinskega mostu in treba vpoštevati predvsem tri točke: 1. določiti naj se kraj, kjer bo stal

novi kapucinski most; 2. kr. banska uprava naj izdela načrt za ta most, in 3. preskrbeti denarna sredstva za zgraditev tega mostu, katere stroške bodo morali po zakonu o samoupravnih cestah nositi obe občini, okrajni cestni odbor in banska uprava.

Sprejet je bil tudi predlog banske uprave glede provizorija. Zgradi se provizorični most in sicer 4 metre širok, 3 metre za vozovni in 1 meter za osebni promet. Ta provizorični most naj se postavi nad porušeni kapucinski mostom in sicer v pravokotni smeri čez strugo Savinje. Zastopniki obeh občin so predlagali, ker gre za provizorij in ker sta mestna in okoliška občina zaradi poplave zelo prizadeti, naj bi stroške za provizorični most nosila izključno banska uprava in okrajni cestni odbor.

Potreba je, da se zgradi čimprej definitivni železobetonski most, ker ima cestni odbor z vzdrževanjem provizoričnih in raznih lesenih mostov na banovinskih cestah že itak preveč izdatkov. Glede prispevkov posameznih faktorjev pa se naj postopa v smislu zakonitih določil. Gradba provizorija se ne priporoča, ker obstaja nevarnost, da bi ta provizorij postal definitiven in bi povzročalo redno vzdrževanje velikanske stroške. Temu predlogu oziroma izjavi načelnika okrajnega cestnega odbora g. dr. Gorčiča se je pridružil tudi župan celjske okoliške občine g. Kukovec.

Zakaj je lepo vreme? Ker gremo v nedeljo v deželico solnca in grozdia, v Belokrajino.

Hitite takoj s prijavi k Novaku, manufakturna trgovina, Kongresni trg.

Koledar

Sreda, 27. sept.: Kozma in Damijan, mučenca.

Novi grobovi

† V Prigorici (župnija Dolenja vas) je umrla Marija Klun v 82. letu starosti. Pokopnica je bila sestra † Karla Kluna, kanonika, drž. in dež. poslanca. V domači župniji in celi ribniški dolini je bila znana po svoji postrzeljivosti, prijaznosti in globoki vernosti. Svoj čas je bila gospodinja pri pokojnem dekanu Porenti v Cerknici, potem pa je gospodinjala ves čas na posestvu svojega brata g. kanonika, o katerem je vedela toliko zanimivega pripovedovati iz njegovega političnega delovanja. Pogreb bo v sredo dopoldne na pokopališču v Prigorici. Blagi duši po silnem trpljenju v dolgi boleznini mir in pokoj!

† Marija Ozimič. Predsnočnim je v Ljubljani umrla ga. Marija Ozimič, stara 76 let, mati g. Lea Ozimiča, ravnatelja industrijev in veletrgovcev. Pokopnica gospe je bila znana skoraj vsem nekdanjim »kranjskim Janezom«, to je vojakom bivšega 17. pešpolka, ker je dolgo let vodila vojaško kantino v cukrarni. Pogreb bo danes ob 4 popoldne. Naj ji sveti večna luč! Sorodnikom naše iskrene sožalje.

Osebnosti

== Duhovniške spremembe v dekaniji. Nova cerkev: Na župnijo Vitanje je bil imenovan g. Alojzij Musi, župni upravitelj istotam. Premješena sta bila: g. Martin Čepin, kaplan v Vojniku, za provizorja k sv. Emi pri Pristavi in g. Franc Lasbaber, kaplan na Teharjih, v Vojniku.

== Napredovali so v VIII. pol. skupino drž. mojster-kolar 16. topniškega polka Anton Aršek; drž. mojster-puskar 8. pešpolka Henrik Novak in v IX. pol. skupino laborant timoške stalne voj. bolnišnice Aleksander Krejčič.

== V višjo šolo intendantske akademije so sprejeti intendantski poročniki Franjo Spičak, Boris Kuret, Ivan Dorčič in Vladimir Vajdič.

== Upokojen je višji godbenik I. razr. pri godbi 45. pešpolka Albert Canter.

== Pri motenju prebave, bolečinah v želodcu, gorečici, slabostih, glavobolu, migljanju pred očmi, razdraženosti živcev, pomanjkanju spanja, slabem počutju, nerazpoloženosti za delo povzroči naravna »Franz-Josef«² grenčica odprtje telesa in poživiti kroženje krvi. Poizkusi na vseučiliških klinikah so dognali, da so alkoholiki, ki so trpeli na želodčnem katarju po zavzivanju »Franz-Josef«² vode zopet dobili slast do jedi v razmerno kratki dobi

Ostale vesti

== Vpisovanje na ljubljansko univerzo. Vpisovanje slušateljev, ki se prvič vpisujejo na univerzo, bo od 25. septembra do 5. oktobra 1933; a za slušatelje, ki so že bili vpisani, pa do 10. oktobra 1933. — Rektor: dr. Slavič M., s. r.

== Romanje v Rim. G. minister pravde je z odlokom pod štev. 83-665 od 4. sept. t. l. odobril dopust vsem uslužbencom, ki spadajo v njegov resor in ki se želijo udeležiti proslave sv. Jeronima v Rimu v dneh od 28. sept. do 10. oktobra, v kolikor bi to ne moglo škodovati službi.

== Glavna uprava JUJ odstopila. Včerajšnji »Slov. Narod«² poroča iz Beograda: »Na skupni seji izvršnega in nadzornega odbora JUJ, ki je bila 25. t. m. v Učiteljskem domu v Beogradu, je bilo po obširni debati ugotovljeno: 1. da ubija neresnično in obrekljivo pisanje opozicije potom tiska proti predsedniku in glavni upravi ugled učiteljskega dela in učiteljskega združenja; 2. da je apel opozicije potom tiska, naj se ne sprejemajo listi združenja in ne plačuje članarina do zadnjega roka, tako destruktivno delo, da zasluži vso obsodbo. Druge ugotovitve bodo pisмено sporočene glavnemu odboru. Zato sta izvršni in nadzorni odbor soglasno sklenila: a) da dajo vsi člani izvršnega in nadzornega odbora na razpolago svoje položaje; b) da se skliče seja glavnega odbora 19. oktobra 1933; c) da se ne udeležijo seje glavnega odbora izvršni odbor, čeprav ima po pravilih pravico do tega in d) da stori glavni odbor sklepe, ki bodo razčistili položaj.«

== Običajen letni Mihaelov sejem na Vranškem se bo letos vršil v petek dne 29. septembra. — Vlom v Dol. Lendavi. V noči od sobote na nedeljo je bilo vlomljeno v pisarno odvratnika dr. Pikuša in v pisarno »Združbe trgovcev«² v Dolnji Lendavi. Železne blaginje niso odprli in zato plen ni bil velik. Odnegli so le nekaj nad 300 Din. Zlikovce zasleduje orožništvo. — Po Lendavi hodijo dan za danem različni sumljivi elementi, večinoma iz savske banovine in iz južnih krajev in prosijo podpore. Človek se jih ne more otresli, gredo od hiše do hiše in večkrat so zelo vsiljivi. Dobro bi bilo, če bi oblast malo več pažnje posvetila tem ljudem.

== Katastrofalna letina za čebelarstvo. Izmed vseh panog kmetijstva preživlja čebelarstvo najtežje preizkušnjo. Za časa glavne paše maja in junija je deževalo. Namesto, da bi čebelarji vrtili točilnice in polnili posode z medom, smo kupovali sladkor in nosili pitavnike okoli čebel, da smo jih rešili pogina. Naše upanje je bila ajda. Zanašali smo se vsaj, da bomo za kakšen prehlad imeli doma pripravljen med. Nesrečna burja pa je povzročila, da ajda sploh ni medila in v dobrih pasiških, kakor v Stični in Dobruhi si čebele niso nabrale niti polovico zimske zaloge. Temu ni krivo, da je bilo pripeljanih več čebel na pašo, temveč ajda sploh ni medila. Na velikem pasišču, kjer je bila sejana po večini črna ajda, je bilo samo 5 velikih panjev in 10 kranjčev, pa so dobile čebele samo po 1 kg na panj. Tako bo treba čebelarstvo omejiti na minimum, ker nimamo denarja za sladkor.

== Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, kongestijah, bolečinah kolknih žive, pri bolečinah v kolku, zasoplenosti, hudem srčnem utripanju, migreni, šumenju v ušesih, omotici, poboosti povzroči naravna »Franz-Josefov«² grenčica izdatno izpraznjenje črevesa in osvoboditev od občutkov tesnobe.

== Padec s stopnic. Na Jesenicah, Sava 7, je padla po stopnicah 46 letna Katarina Lavitjarjeva, žena čevljarkega mojstra. Dobila je hude poškodbe na glavi, povrh tega pa si je zlomila desno roko. Prepeljali so je v ljubljansko bolnišnico.

== Ljudski igralci! Pristopajte kot člani k Založbi »Dramac«, Ljubljana, Tržaška cesta 10-I. Velike ugodnosti: dramatična in režiserska šola doma. Pišite po prospekt!

== Danes se bo vršil v kletni dvorani hotela Miklič ob 8 zvečer ustanovni občni zbor društva Ljubiteljev Slovenskih gor. Vabljen vsak, ki se zanima za Slovenske gorice.

== Doraščajoči mladini nudimo jutraj čašico naravne »Franz-Josefove«² grenčice, ki dosega radi tega, ker čisti kri, želodec in čreva, pri dečkih in deklicah prav izdatne uspehe.

Celje

== Požrtvovalno reševanje ob poplavi na Sp. Lanovžu. V dosedanjih poročilih nismo še nikjer omenili, kako požrtvovalno in težavno je bilo reševanje ljudi v delu na Sp. Lanovžu. Tu se je posebno odlikoval g. Prelovec, ki je rešil štiri osebe, pri tem pa sam trpel v stanovanju občutno škodo. Pri reševanju je imel tudi smolo, iz čepa mu je padla listnisa s 700 Din gotovine, šoferska legitimacija in tudi razni drugi dokumenti. Tu je posebno pomagal pri reševanju znani akrobat Krajnc Adolf.

== Ugotovitev škode, povzročene po poplavi 23. in 24. septembra. Mestno načelstvo celjsko poziva prebivalce mesta Celja, da najkasneje do vključno 5. oktobra pisмено prijavijo mestnemu načelstvu celjskemu škodo, ki jo je napravila poplava v dneh 23. in 24. septembra na objektih, poljskih pridelkih, obleki, živežu, pohištvu itd. Prijave naj obsegajo točno navedbo načina in obsega poškodb ter škodo v denarju.

== Izredna seja občinskega odbora celjskega se bo vršila v četrtek 28. septembra ob 18 z edino točko dnevnega reda: Katastrofalna poplava v Celju in okolici.

== Umrli je g. Knez Alojzij, višji davčni upravitelj v pokoji. Pokojni je šel včeraj na izprehod, a ga je na izprehodu zadela kap. Spravili so ga hitro na njegovo stanovanje Glavni trg 5, kjer je pa že ob 11 dopoldne izdihnil. Rajni je bil rojen leta 1863 v vasi Lahomše, občina Marija Gradec pri Laškem in je bil po prevratu predstojnik davčne uprave v Celju. Pogreb bo v četrtek ob 15 na okoliškem pokopališču. N. v. m. p.

== Seja Vincencijeve konference sv. Danijela bo drevi ob 20 v Domu. Prosimo za točno in polnoštevilno udeležbo.

Ptuj

== Rop na cesti. Žrtev roparskega napada je postala Liza Golob, posestnica v Moškanjcih. Ko je šla pred dnevi v bližnjo vas Prvence po poslih, sta nenadoma skočila iz grmovja dva moška, jo pograbila in zahtevala od nje, da jima izroči vse, kar ima pri sebi, sicer da jo ubijeta. Lročila ji je vso gotovino, 20 Din in par podplotov. K sreči je v istem času privozil po cesti voznik in jo rešil neprijetne situacije. Rokovnjača sta izginila v bližnjem gozdu.

== Nočni napad. Pred dnevi je bil napaden med Polenci in Polenskom od treh neznanih storilcev 26 letni dninar Jožef Majc. n. iz Gradišča. Premlati so ga s koli, da je obležal s smrtonosnimi poškodbami na glavi in na hrbtu nezavesten. Prestreljen ima tudi mezinec leve roke. Prepeljali so ga v ptujsko bolnišnico.

Poizvedovanje

== Najdena je bila preteklo nedeljo na Gradu rjava ženska ročna torbica. Dobi se v upravi »Slovenca«.

Zopet je ustvarila Elida, kar ustreza času...

Kakovost se zopet zahteva. Ampak po času primerni ceni. Novo milo Elida 7 cvetic ustreza največjim zahtevam: močna, mehka pena — čudovita lepota moč. Njegov vonj iz 7 cvetic godi vsaki ženi...

Mariborske vesti:

Vse se puli

Čudna je usoda gozdarske šole v Mariboru. Blizu se prvi oktober, ko bi se po učnem načrtu moral pouk pričeti, v banovinskem proračunu se nahaja postavka 190.000 Din za plače učnega osebja, poslopje je tu, zbirke, lepe in dragocene, so tu, 1000 ha lastnega gozda na Pohorju za praktično vezbanje učencev je tu — pa se pričnejo tik pred začetkom razmeščati profesorji — ravnatelj v Ljubljano, profesorji v Zagreb, Ljubljano itd., obenem pa se že oglašajo dediči: za poslopje častniški dom in Zdravstveni dom, za zbirke banovinske vinarske in sadjarske šole, menda tudi belgrajski muzej itd. Iz tega se vidi, da je menda usoda mariborske gozdarske šole že zapečatena. Ni

kogar ni, ki bi se dvignil v obrambo tega zavoda, ki je baš za posebne potrebe dravske banovine neobhodna nujsa. Šola je banovinska, država je vzdrževala doslej le učno osebje. Če bi banovina k dosedanjemu proračunu žrtvovala le borih 50.000 Din, pa bi se mogla šola naprej vzdrževati v dosedanjem obsegu S proračunom 250.000 Din bi bil obstoj šole v polnem obsegu mogoč in v tej vsoti so vsi tisti, vse druge dajatve. Banska uprava vzdržuje v Sloveniji troje zavodov, pa bi prenesla še teh 250.000 Din, ki se bodo obilo obrestovali v našem gozdarstvu.

== Maribor, pokaži svoje dobro sree! Katoliška akcija je uvedla veliko nabiralno akcijo za poplavljenca. Maribora in najbližje okolice hvala Bogu ni doletela nesreča kakor je številne kraje Slovenije. Zato prihitimo tudi s še tako majhnim darom na pomoč ubogim in nujne pomoči potrebnim žrtvam. Prispevki se sprejemajo v upravi »Slovenca«² na Koroški cesti 1 in v podružnici na Aleksandrovi cesti 6. Pomagajmo! Kdor hitro da, dvakrat da!

== Drava zopet pokorna. Gladina dravskega vodovja se je znižala že skoraj na normalno višino. Divjajoče vodovje se je umirilo, reka se polagoma čisti in nihče ji ne bi sedaj pristopil, da je še pred nekaj dnevi rušila mostove in razdirala nabrežja.

== Usoda odnesenega mosta. Poročali smo že, da so polovili dele porušenega dravskega mosta na Mariborski otok v Ptuj. Pionirji tamošnjega pionirskega bataljona, ki so čuvali ptujski most pred slično usodo, kakor je zadela mariborskega. Na suho so spravili razbite dele mosta, ki se drži skupaj v več metrov dolžine. Polovili so jih višje nad mostom, da se ne bi zapleli med mostne nosilce ter tako povzročili novo katastrofo. Mariborska občina je sedaj naprosila strokovnjake ptujkega okr. cestnega odbora, da pregledajo ostanke ter predlože, če se jih še izplača prepeljati v Maribor, da bi se uporabili pri eventualni gradbi novega mostu. V nasprotnem slučaju jih bo občina prodala na licu mesta. Oba konca mosta, ki še stojita na nekdanjem mestu, bodo začasno pustili, ker letos menda ne bo več take nevarnosti, da bi ju odneslo. Uporabili jih bodo lahko, ko bodo postavljali nov most, kar se bo moralo zgoditi še tekom letošnje zime, ki je z nizkim vodostajem za taka dela najprimernejša.

== Seja občinskega sveta se bo predvidoma vršila v četrtek 5. oktobra.

== Smrt žanje. V splošni bolnišnici je umrla blaga gospa Terezija Sever. Dosegla je starost 69 let. Pokopali jo bodo danes popoldne ob 3 v mrtvašnici na magdalenski pokopališče. Naj počiva v miru, žalujočim naše iskreno sožalje.

== Elektrifikacija Vinarja preložena. Dolgo so potekala pogajanja med krčevinsko občino in mestnim električnim podjetjem glede elektrifikacije Vinarja in naselja pod Kalvarijo. Krčevincom so se zdeli pogoji električnega podjetja previsoki, pa so toliko časa odlašali, da je sedaj prepozno. Občina Krčevina je imela znatne prihranke, s katerimi bi se bili lahko krili stroški za omrežje. Šele, ko se je doznalo za združitev občin, so se Krčevinci odločili, da investirajo prihranke v elektrifikacijo Vinarja. Občina je sprejela ponudbo mesta, električnega podjetja, toda do izvršitve ni več prišlo, ker je posegla vmes oblast, ki je razveljavila tozadeven sklep krčevinskega občinskega sveta. Vinarje in Kalvarija ostaneta tako še nadalje v temo zavita, krčevinski prihranki bodo pa romali v blagajno skupnih združenih občin.

== Smučarske zadeve. Drevo ob 20 seja upravnega odbora Marib. smučarskega kluba v Kavarni Jadran. — Jutri pri Orlu seja upravnega odbora zimskosportne podzve.

== Za sodnega izrednega v grafologiji je imenovan pri tukajšnjem sodišču Franc Ravnikar, profesor tuk. realne gimnazije.

== 500 učencev in učenk se je že vpisalo doslej na tukajšnji obrtno nadaljevalni šoli. Vpisovanje bo trajalo še do 1. oktobra ter je doslej še nevpisanih okoli 150 vajencev.

== Napredek naše policije. Osebe mariborske policije se sedaj v posebnem tečaju vadi v rabi plinskih mask ter v pomoči pri plinskih napadih.

Vaje so praktične in teoretične ter bodo našo polico usposobile tudi v tej panogi obrambe in varnosti ljudskega zdravja.

== Gostovanje »Istre«. Gledališka družina »Istra«² je nastopila v nedeljo zvečer prvičkrat v Mariboru v Narodnem gledališču. Na sporedu je bil odlomek iz »Hlapca Jerneja«² (Jernej in vagon) z govornim zborom, dve recitaciji (Zupančičeva pomladna epistola in Gregorčičeva Soči), spremljani z glasbo, zvočnimi in lučnimi efekti, solospeli tenorista A. Jarca, groteska v enem dejanju »Maska satana«. Gledališko družino tvorijo režiser Košta, ki je deloval svoječasno tudi v Mariboru, gospa Košutova, Gustav Strniša, prav tako tudi znanec Mariborskega odra, in tenorist Jarc. Podajanje dramskega dela sporedu je bilo vsebinsko in izrazno zelo močno. Govorni zbor pri »Hlapcu Jerneju«² so tvorili člani »Nanosa«. Ugajale so tudi recitacije, prav tako nastop tenorista Jarca. Obisk je bil srednji. Vsekakor bi zaslužili »Istrani«² večjo pozornost mariborske občestva.

== Bilanca Mariborskega tedna se je obravnavala na posebni seji upravnega odbora v ponedeljek zvečer. Bilanca je letos ugodnejša, kakor lani ter je bila sprejeta. Obenem se je že sedaj sklepalo o organizaciji prireditve v prihodnjem letu.

== Kostanj in listje. Dne 18. oktobra se bo v štabu poveljstva tukajšnje inženjerske podčastniške šole (vojašnica kralja Petra) vršila prodaja listja in kostanja iz šolskih drevedov. Pričetek ob 11. Pogoji so razvidni pri blagajniku vsak dan od 9—11.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sreda, 27. septembra: 12.15 Plošče, 12.45 Poročila, 13.00 Cas, plošče, 18.00 Komorna glasba, Radio kvartet, 19.00 Vera v čarovništvo (Fr. Terseglav), 19.30 Uvod v prenos opere (g. Mahkota), 20.00 Prenos opere iz Ljubljane: Luiza, Charpentier, 22.30 Cas, poročila.

Četrtek, 28. sept.: 12.15 Plošče, 12.45 Poročila, 13.00 Cas, plošče, 18.00 Otroci v predšolski dobi (Marija Kmetova), 18.30 Pogovor s poslušalci, 19.00 Srbohrvaščina, 19.30 Plošče po željah poslušalcev, 20.00 Prenos iz Beograda: koncert, 22.00 Cas, poročila Radio-jazz, 22.30 Konec.

Drugi programi

Sreda, 27. septembra.

Belgrad: 20.00 Prenos opere iz Ljubljane. — Zagreb: Ljubljana. — Dunaj: 18.45 Orkestralni koncert, 20.25 Gusar, opera, Belini. — Budimpešta: 20.30 Koncert opernega orkestra. — Leipzig: 20.00 Poljuden koncert orkestra. — Milan: 17.10 Vokalni koncert, 20.30 Gusar, opera Belini. — Praga: 14.50 Orkestralni koncert, 21.30 Koncert kvarteta. — Rim: 21.15 Vokalni koncert soprana, 21.50 Simfon. glasba na ploščah. — Varšava: 17.15 Koncert solistov (petje, violončelo), 20.15 Koncert komorne glasbe.

Četrtek, 28. septembra.

Belgrad: 20.00 Odlomki iz opere Tristan in Izolda (Wagner), 20.30 Koncert skladb K. Simanškega. — Zagreb: 20.30 Belgrad. — Dunaj: 17.21 Koncert za sopran in violino, 21.35 Simfonični koncert. — Budimpešta: 17.30 Vokalni koncert, 20.50 Ciganska glasba, 22.15 Koncert opernega orkestra. — Leipzig: 20.00 Orkestralni koncert. — London: 20.00 Koncert simfon. orkestra in solistov. — Praga: 9.00 Proslava godu sv. Venceslava, 10.00 Cerkveni koncert (solisti, orkester, orgle), 16.00 Zborovski koncert, 20.00 Simfonični koncert češke Filharmonije. — Varšava: 20.00 Orkestralna glasba. (Iz »Radio Beograd«)

Plinska smrt za zločince

Prvotno so za zločince določali smrt na večerilih golovo zato, ker taka smrt vzbujala grozo in more druge ostrašiti pred zločini. Da se je ta način usmrtenja zločincev ohranil tudi v novem času, je pa razlog v prvi vrsti ta, da je ta način še najmanj krut, ker povzroča obsojencu najmanj bolečin. Če se obešenje pravilno izvede — piše ameriški odvetnik A. M. Turano v nedavno objavljenem članku — potem obsojenec izgubi zavest v tistem trenutku, ko mu izpodmaknejo desko izpod nog; srce pa neha biti v 4 do 15 minutah.

Obsojenec se ne zaduši, marveč umrije, ker se mu zlomi ali zvije tilnik ter pri tem poškoduje hrbtne možgane. Vsekakor vrv pospeši smrt, ker prepreči dihanje in dovajanje krvi v možgane.

Eden izmed razlogov, ki je nagnil veliko ameriških zveznih držav, da so odpravile obešenje, je bil v tem, da zahtevajo priprave za ta način usmrtnice posebne spretnosti. Če pade obsojenec premalo globoko, se mu ne zlomi tilnik in smrt nastopi šele zaradi zadavljenja. Če pa pade pregloboko in je obsojenec težak, se utegne pripetiti strahovitost, da se glava odtrga od telesa, kakor se je še pred kratkim zgodilo.

Po splošnem prepričanju nastopi smrt na električnem stolu hitreje kakor na vislicah. Ali je ta smrt bolesta ali ne, so pa mnenja deljena. Go-

pa posoda z žvepleno kislino. Obsojenca privežejo z jermeni na poseben stol. Vrata in opazovalno lino hermetično zapre. Na dano znamenje se krogljice spuste v žvepleno kislino, nakar se v trenutku razvijejo smrtonosni plini. Smrt nastopi v 9 do 14 minutah.

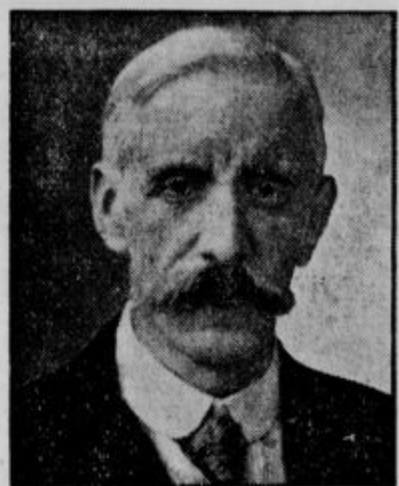
Ali je ta smrt bolesta? Mnenja zdravnikov si zelo nasprotujejo. Nekateri so mnenja, da mora biti brez bolečin, ker hitro odrene dihalo. Drugi pa nasprotno poudarjajo, da mora biti ta smrt silno bolesta, vsaj v teku prve minute, ker je smrt vsled zadušitve vselej izredno mučna.

Poročila o vseh petih usmrtitvah, ki so jih doslej izvršili s prusko kislino, pričajo, da ta na-

čin s človečanskega stališča nikakor ni boljši kakor obešenje ali ubijanje z elektriko.

Najbolj mila smrt za obsojenca bi bilo umrčenje s pomočjo ogljikovega monoksida. Ta plin je brez duha, povzroča omamo in obenem duši. Za izvršitev smrtne obsodbe bi se mogel določiti neki teden. Vodja kaznilnice bi potem določil dan v tem tednu, ko bi obsojencu dali kako običajno omamilo ali uspavalno sredstvo. Ko bi obsojenec zaspal, bi se v njegovo celico napeljal smrtonosni plin in nesrečnik bi se iz svojega spanja enostavno več ne prebudil. Tako bi mu bile prihranjene nečloveške duševne muke pod vislicami, na električnem stolu ali v plinski celici.

Ta način — zaključuje Turano — ne bi bil usmiljen samo nasproti obsojencu, marveč bi prihranil tudi kaznilniškemu uradniku velik del najodvratnejših dolžnosti.

Povzročevalc raka odkrit? Sir Frederik Gowland Hopkins, slavniti angleški kemik in Noblovec, ki je na podlagi svojih raziskav prišel do prepričanja, da povzročitelj raka vitamin D. Kakor znano so doslej domnevali, da povzročitelj raka poseben bacil, ki ga pa vse do zdaj še niso bili mogli odkriti.

U'a-film v Jugoslaviji

V Jugoslaviji se je mudil nekaj mesecev kulturno-filmski oddelek Ufe pod vodstvom dr. Ulriha Schulza. Napravili so več krasnih posnetkov v sliki in zvoku. Pravi namen ekspedicije pa je bil, posneti najbolj plaho alpsko divjad: kozoroga, ki ga doslej v prosti naravi ni bilo lahko dobiti pred kamero. Po nepopisnem trudu se je to tudi posrečilo in obeta biti film svojevrstna novost, ako pomislimo, da je postal kozorog v Srednji Evropi že vprav pravljica žival.

Kašna je moč ruske armade?

O rdeči armadi se mnogo piše in razpravlja, vendar je o njej znano malo zanesljivega. Po sovjetskih podatkih šteje armada danes 565 tisoč mož stalne redne vojske ter vojno milico z obveznim, 8 do 11 mesečnim kadrimskim rokom. V slučaju vojne sestavlja milica posebno rezervno armado. Člani rdeče armade so danes boljše situirani kot pripadniki katerikoli drugih poklicev, izjemši član državne policije. Disciplina v vojski ni manjša kakor je bila v carski armadi, ker se polaga velika važnost na propagando med vojaštvom. Pa tudi med civilnim prebivalstvom se vrši živahna agitacija. V to svrhu prireajo posebne »vojaške dneve«. Vsled tega je nastalo na ozemlju SSSR nešteto strelskih in športnih organizacij, ki vzdržujejo vojno razpoloženje med mladino.

V bivši ruski armadi se vojaštvo ni smelo baviti s politiko. Častnikom in vojakom je bilo prepovedano udeleževanje na političnih sestankih. Sovjeti pa nasprotno zahtevajo od vojaka in častnika politično delavnost.

Ogromno važnost polagajo tudi na tehnično opremo rdeče vojske. Leta 1932. so izdali v to svrhu okoli 1.6 milijard zlatih rubljev. Sovjetska Rusija razpolaga danes s 45 tvornicami, ki izdelujejo letala in druge potrebščine.

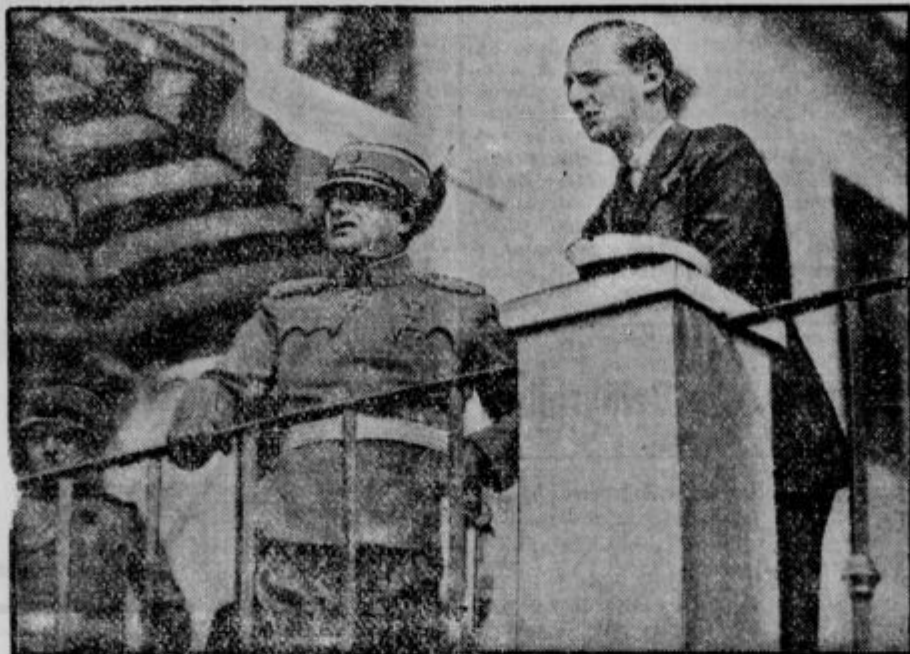
Zanimivo je tudi, da so v SSSR pomladili poveljniški kader, kjer so nadomestili vse starejše bivše carske častnike z mlajšimi močmi, ki so izšli iz sovjetskih vojnih šol.

Danec Rosting, dosedanjí komisar Zveze narodov za svobodno mesto Gdansk, ki je zdaj zasedel ravnateljsko mesto na manjšinskem oddelku v tajništvu Zveze narodov.

tovo je, da po prvem udarcu 1700 do 1800 voltov prenehajo v desetih sekundah vsi znaki življenja, ne izvzema dihanje in krvni obtok. Nato se napetost toka zniža, potem pa iz previdnosti še enkrat zviša, da prenehajo tudi vsi odsevi življenja. Tudi električno usmrčenje je treba izvesti z vso strokovno veščino, ker bi moral obsojenec inace prestajati velike bolečine in bi ga tok ožgal.

V Nevadi so hoteli izključiti vsako možnost ponesrečenega ravnanja in bolečin za obsojenca ter uvedli usmrčenje s plinom. In sicer so se odločili za prusko kislino. V tesni celici iz betona visi iz nizkega stropa 10 do 12 približno 30 gramov težkih krogljic natrijevega zyanida, pod njimi je

Romunski princ Nikolaj v pogovoru s poveljnikom jugoslovanskega letalstva, generalom Nedićem, na belgrajskem letališču. Princ — ki je brat romunskega kralja, je spremljal našo kraljevo dvojico v Bukarešto.

Sole naj staršem pomagajo šlediti

Moravski deželni šolski svet je razposlal šolskim vodstvom naslednji odlok: »Sedanjí gospodarski položaj, ki hudo prizadeva množtevne starše učencev, sili šole, da to vpoštevajo. Pri vseh šolskih prireditvah (zbirkah, obiskih v kinu ali gledališču i. sl.) je treba skrajne obzirnosti. Kolikor le mogoče, naj šolske prireditve za učence ne bodo zvezane z izdatki; če pa že ne morejo biti popolnoma brezplačne, naj bodo prispevki učencev čim najnižji. Tudi pri vseh šolskih predmetih, ki jih potrebujejo učenci, se je treba kar najbolj ozirati na štedljivost. Sploh naj kaže šola vse umevanje za današnje težavne gospodarske prilike, da starši ne bodo imeli razloga za pritožbe.« — Kako potreben bi bil takle odlok za naše šole!

Zopet nova knjiga o postanku življenja

Profesor medicinske fakultete praške Karlove univerze, dr. František Šamberger, je izdal pred kratkim knjigo »O postanku in razvoju življenja«. V knjigi trdi, da je živel nekoč človek v morju kot amfibija (dvoživka) in navaja v dokaz neke sličnosti človeških zlez in jeter z onimi drugih amfikij. Profesor opisuje nadaljnji razvoj človeka iz amfibije, ki naj bi po njegovem mnenju odgovarjal embrionalnemu razvoju. Zadeva je v toliko nova, da govori praški profesor o začetkih človeka kot amfibije. Nadalje pobija Darwinove nauke in preide na koncu izvajanje na čustvo, kulturne potrebe in sramežljivost, ki so izključno človeška svojstva in za katere ne najde primere v živalstvu. V nekaterih točkah se približuje celo sv. Pisu. Seve tudi Šambergerjeva domneva o postanku človeka ni drugega kakor ena teorija več.

Spomenik civilnim žrtvam svetovne vojne v Belgiji, ki so ga postavili v mestu Dinant. Spomenik nosi napis »Furore teutonico«. Ta napis Nemce zelo peče in belgijska vlada je iz mednarodnih ozirov proti njemu ugovarjala; a mestna uprava v Dinantu je sklenila, da napis ostane.

General Byrd (na sredi) v pogovoru s svojim spremljevalcem poročnikom Noville-om in plovovarnarjem stotnikom Ruppertom, ki financira njegovo novo ekspedicijo na južni tečaj. — Levo moštvo »Bear-a«, ene izmed obeh ekspedicijskih ladij. — Byrd je s svojo novo ekspedicijo, o kateri smo že obširneje poročali, odrinil na pot.

Kitove in tjujenjeve konzerve za stradajoče rusko prebivalstvo

Sovjetska vlada je izdala ukaz, da se morajo po vseh mestih ob Belem morju nemudoma urediti tvornice za konzerviranje kitovega in tjujenjevega mesa. Te konzerve bodo po nizki ceni prodajali po krajih, kjer je nastopila lakota.

Nov slovar za ruski jezik

Filološki inštitut sovjetske akademije znanosti je izdelal načrt za novo izdajo »Slovarja za ruski jezik«. Celokupna izdaja je preračunana na 1400 strani ter bo dogotovljena v teku petih let. Novi slovar bo obsegal razen književnih besed tudi jezikovne posebnosti vseh krajev Sovjetske Rusije ter znanstvene in tehnične izraze vseh panog. Slovar bo urejeval član akademije Djeržavin.

Milijoni ne odkupijo smrti: Grško-angleški milijarder sir Basil Zacharoff, ki je smrtno nevarno obolen in ni nade, da bi okrevale. Zacharoff si je bil s svojimi spletkami v oboroževanju sveta pridobil naslov »Tajnostnega moža«. Star je 83 let in živi na svojem gradu v Pontoise (Francija).

Solzni plin proti štrajkujočim: V Lodiju — država New Jersey — je prišlo o priliki štrajka do velikih izgrediv. Policija je nato nastopila s plinom, ki povzroča solzenje.

Obisk poljskih državnikov v Gdanku: Poljaki so vrnili obisk gdanskega senatnega predsednika dr. Rauschninga v Varšavi. Na sliki vidimo poljskega ministrskega predsednika Jenderzejewicza (X) ob prihodu na gdanski kolodvor.

